

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

Sendt pr. e-mail til mst@mst.dk
med kopi til maesa@mst.dk

16. januar 2017
Side 1 af 11

Vedr. journalnummer MST-12411-00365

Aarhus Kommunes høringssvar i forbindelse med offentlig høring over udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

TEKNIK OG MILJØ

Center for Miljø og Energi
Aarhus Kommune

Aarhus Kommune har følgende bemærkninger til høringsmaterialet:

1. Aarhus Kommune er bekymret over de store miljømæssige og økonomiske konsekvenser af udkastet til husdyrgødningsbekendtgørelse og den øvrige landbrugspakke. Et simpelt regneeksempel viser en øget koncentration af nitrat på op til 20 mg/l. Forslaget medfører, at drikkevandskravet på 50 mg/l kan blive overskredet mange steder. Kommunen har tidligere, alene på baggrund af ændret gødningsnorm, beregnet en udgift på op til 95 mill kr for vandforbrugerne i Aarhus Kommune, og op til 25 mill kr for vandforbrugerne i Samsø Kommune, som betaling til landbruget. Udgiften ser nu ud til at blive større, som følge af ændret husdyrregulering.
2. Vandforbrugeren skal med forslaget fremover betale for landbrugets mulighed for yderligere udledning af nitrat til vandmiljøet. Vandforbrugere kan risikere en markant dyrere vandregning.
3. Indsatser i en indsatsplan bør efter Aarhus Kommunens erfaring kun være et supplement de steder, hvor der er særligt behov for indsats. Ikke det eneste redskab, som skal sikre danskerne rent drikkevand. For landmanden kan det mange steder blive ét skridt frem med landbrugspakken, og ét skridt tilbage med dyrkningsrestriktioner i en tung administrativ indsatsplan.
4. Beskyttelse af drikkevandet vil ophøre i husdyrreguleringen, hvis husdyrgødningsbekendtgørelsen vedtages i den fremlagte form. Ifølge udkastet skal der ikke bibeholdes nogen målrettede tiltag til beskyttelse af drikkevand.
5. Aarhus Kommune anbefaler, at man i stedet fortsætter med at beskytte drikkevandet målrettet i husdyrreguleringen. Der bør lægges restriktioner inden for Nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) via husdyrgødningsbekendtgørelsen.
6. Mange danske søer – herunder Brabrand Sø i Aarhus Kommune – lider allerede under for meget fosfor, og det kan være nærmest umuligt at finde egnede, godkendte virkemidler til at nedbringe tilførslen af fosfor til søerne. Det er på den baggrund bekymrende, at udkastet

Vandmiljø og landbrug
Grøndalsvej 1C, Postboks 4049
8260 Viby J

Telefon: 89 40 22 13

E-mail:
miljoeoenergi@aarhus.dk
Direkte e-mail:
bwr@aarhus.dk
www.aarhus.dk

Sag: 16/047944
Sagsbehandlere:
Rikke Becker og Anker Laubel

vil medføre et lempet beskyttelsesniveauet i 2017 og give mulighed for at bringe mere fosfor ud.

16. januar 2017
Side 2 af 11

7. For fosfor bør man efter Aarhus Kommunes vurdering som et minimum videreføre den nuværende beskyttelse af vandmiljøet i 2017. I stedet for at udskyde den fulde, nuværende beskyttelse til 2025.
8. Forslagets mulighed for at korrigere de såkaldte fosforlofter ud fra fosfortal (Pt) bør fjernes. Den er ikke hensigtsmæssig i en generel regulering på bedriftsniveau, og øger ensidigt udbringningen af fosfor i forhold til de beregnede miljøkonsekvenser.
9. Samlet set forekommer det dyrt at støtte landbrugserhvervet økonomisk ved at give mulighed for øget miljøbelastning, for derefter gennem besværlige og bekostelige indsatser at forsøge at reducere miljøbelastningen igen. Der findes uden tvivl mere effektive og direkte måder at støtte landbrugserhvervet på økonomisk.
10. Aarhus Kommune er bekymret, fordi Danmark går fremtiden i møde uden at kende de mulige miljøkonsekvenser for vandmiljøet, hvis dyreholdet stiger de kommende år. Ministeriets beskrivelse af de miljømæssige konsekvenser baserer sig nemlig alene på, at dyreholdet i Danmark ikke vil stige de kommende år. Da landbrugspakken netop har som mål at øge væksten i erhvervet, må man forvente at dyreholdet kan stige de kommende år.
11. Aarhus Kommune foreslår en målrettet indsats, mindst svarende til det nuværende beskyttelsesniveau, fra 2017 for at beskytte drikkevand og fosforfølsomme søer.

Med venlig hilsen

Mogens Bjørn Nielsen
Afdelingschef, Teknik og Miljø

Anker Laubel
Geolog, Teknik og Miljø

Vedlagt: Bilag 1. Uddybende beskrivelse af Aarhus Kommunes høringssvar i forbindelse med udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Bilag 1. Uddybende beskrivelse af Aarhus Kommunes høringssvar i forbindelse med udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

16. januar 2017
Side 3 af 11

A. Drikkevand og kvælstof.

B. Administrative konsekvenser – drikkevand.

C. Søer og fosfor.

D. Generel, målrettet regulering?

E. Manglende definitioner i bekendtgørelsen

A. Drikkevand og kvælstof

Med forslaget skal al fremadrettet beskyttelse af de nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) alene løftes i forbindelse med kommunernes indsatsplanlægning i medfør af vandforsyningsloven. Dette indebærer en markant slækkelse af den beskyttelse, der i dag foreligger på grundlag af tilladelser og miljøgodkendelser af husdyrbrug.

Aarhus Kommune kan konstatere, at de nye efterafgrødekrav ikke påtænkes udlagt af hensyn til drikkevandsbeskyttelsen.

Udkastet indeholder ikke en målrettet beskyttelse af drikkevand. Tværtimod fjernes fuldstændigt den målrettede beskyttelse, som indgår i nuværende husdyrregulering. Ovenstående resulterer i en stor risiko for en betydelig forlængelse af tidshorizonten for at opnå den nødvendige beskyttelse af drikkevandet og vil tilsidesætte princippet om, at forureneren betaler.

Med den nye udkast til arealregulering er det vandforbrugerne, som skal betale for landbrugets nitratforurening af drikkevandet.

Denne ekstraregning skal lægges oven i den betydelige meromkostning, som blev pålagt vandforbrugerne med fjernelsen af den reducerede gødningsnorm.

Aarhus Kommune beregnede i forbindelse med den offentlige høring vedr. ændring af gødskningsnormen de økonomiske konsekvenser af denne del af landbrugspakken for Aarhus Kommune samt for Samsø Kommune, som vi bistår som led i det forpligtende samarbejde efter kommunalreformen. Konsekvenserne er overraskende store. En varig rådighedsindskrænkning i form

af en engangserstatning, vil således kunne løbe op i mellem 27,5 – 95,0 millioner kr. for borgere i Aarhus Kommune og 7,5 - 25,0 millioner for Samsø Kommune (beregnet som 25 års erstatning).

16. januar 2017
Side 4 af 11

De økonomiske konsekvenser, som følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens manglende beskyttelse af drikkevandet skal lægges oveni de nævnte udgifter for vandforbrugerne. Landbrugspakken har altså endnu større økonomiske konsekvenser for vandforbrugerne end tidligere beregnet.

Ændringer i harmonikravene anses som en potentiel trussel for drikkevands-sikkerheden, som i sidste ende skal afværges på bekostning af den almene vandforbruger. De potentielle risici for drikkevandskvaliteten skal ses som summen af lempelserne i den vedtagne landbrugspakke og de påtænkte ændringer i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Her tænkes på afskaffelsen af de reducerede kvælstofnormer hhv. lempelsen af harmonikravene for landbrug med svineproduktion. På linje med lempelserne i landbrugspakken, vil en forringet drikkevandskvalitet i NFI, som følge af den ændrede husdyrbekendtgørelse, ikke imødegås med målrettede indsatser. Her skal opgaven... *"løftes af kommunerne i forbindelse med indsatsplaner i medfør af vandforsyningsloven via en opdateret indsats indenfor rammerne af den eksisterende lovgivning om indsatsplanlægningen"* Den "opdaterede indsats" skal modvirke de forringelser, som ikke håndteres af de ændrede efterafgrødekrav.

I høringsmaterialet i forbindelse med husdyrgødningsbekendtgørelsen og miljørapporten vedr. ændringer i nitrathandlingsprogrammet, anføres efterafgrøder som det centrale virkemiddel til reduktioner i kvælstoftabet fra landbrugets markarealer. Disse omfatter efterafgrøder på baggrund af "husdyrefterafgrødekravet" og den "målrettede efterafgrødeordning". Kravet om "målrettede efterafgrøder" er begrænset til 2017 og 2018 og har dermed ingen blivende relevans for drikkevandskvaliteten. Ingen af tiltagene tager udgangspunkt i drikkevandsbeskyttelsen. I det omfang efterafgrødekravene har relevans i forhold til grundvandsbeskyttelsen, er sigtet, at reducere tabet til nitrattfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder. Her ligger fokus på oplande med et stigende husdyrtryk.

Det er med andre ord et fuldt ud sandsynligt scenarie, at en bedrift med arealer indenfor NFI udnytter de nye kvælstofkvoter og lempelser mht. harmonikrav uden kompenserende tiltag med virkning i NFI. Dette illustreres ved nedenstående beregningseksempel. Her tages der udgangspunkt i en svineproduktion med arealer indenfor NFI. I eksemplet tages der udgangspunkt i en vinterhvedemark på en jordbundstype 6 (Jb6). I tabellen vises den kvælstofnormen i 2015 (forud for landbrugspakken) og i 2017. I eksemplet øges tilførslen af husdyrgødning i 2017 svarende til lempelserne i harmonikravet.

Samlet stiger kvælstoftilførslen med 52 kg N/ha. Under anvendelse af pro-
centsatsen for marginaludvaskningen, som den blev benyttet i forbindelse
med baggrundsberegninger for landbrugspakken, vil dette betyde en merud-
vaskning på mere end 10 kg N/ha. Merudvaskningen er her endda beregnet
med en marginaludvaskning (20%), som er tvivlsomt lav, taget den høje to-
taltilførsel af kvælstof i betragtning.

16. januar 2017
Side 5 af 11

**Helt afhængigt af de lokale nedbørsforhold, vil dette føre til en øget ni-
tratkoncentration på mellem 9 og godt 20 mg/l. I det værste tilfælde
skal vandforbrugerne i området finansiere tiltag, som afbalancerer hele
stigningen.**

Drikkevandskravet på 50 mg/l vil blive overskredet i de relativt mange områ-
der i Aarhus, hvor udvaskningen for nuværende ligger lige under de 50 mg/l.

Marginaludvaskning (%)	20
Udnyttelseskrav (%)	75

År	N-norm ¹	Tilladt husdyr-N ²	Maksimal handels-N	Total tilførsel
kg N/ha				
2015	156	140	51	191
2017	200	170	73	243
Forskel i N-tilførsel				52
Merudvaskning; rodzone				10,3
Ændring i nitratkonc.; rodzone			Nettonedbør (mm)	mg NO ₃ /l
			500	9,1
			400	11,4
			300	15,2
			200	22,8

1) effekt af landbrugspakken (den ændrede gødningsnorm)

2) effekt af ændret husdyrbekendtgørelse

**Aarhus Kommune anbefaler at man målretter beskyttelse af drikkevand-
et i husdyrreguleringen via husdyrgødningsbekendtgørelsen, med
henvisning til kort over nitratfølsomme indvindingsområder (NFI).**

Beskyttelsen kan eksempelvis foretages med krav om en stedfaste efteraf-
grøder eller særlige grundvandssædskifter, svarende til – eller eventuelt i til-

passet, mindre omfang af - hvad der anvendes i den nuværende miljøgodkendelsesordning. Stedfaste ekstra efterafgrøder er beskrevet i en af Miljøstyrelsens baggrundrapporter¹ til ny husdyrregulering.

16. januar 2017
Side 6 af 11

B. Administrative konsekvenser - drikkevand

Nærværende ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen vil medføre væsentlige administrative byrder for kommunerne, blandt andet vedr. drikkevand.

De administrative byrder består vedr. drikkevandsbeskyttelsen i, at al fremadrettet beskyttelse af de nitratfølsomme indvindingsområder alene skal løftes i forbindelse med kommunernes indsatsplanlægning i medfør af vandforsyningsloven. Beskyttelsen af drikkevandet sker gennem dyrkningsrestriktioner på de nitratfølsomme indvindingsområder (NF).

Dyrkningsrestriktioner skal i første omgang ske gennem forsøg på frivillige aftaler med lodsejerne, hvorved der kan tinglyses en deklaration på de nitratfølsomme arealer om reduktion af nitratudledningen. Dette indebærer:

- Kontakt med hver enkelt lodsejer,
- Beregning af erstatninger til den enkelte lodsejer,
- Forhandling,
- Aftaleindgåelse,
- Tinglysning af aftalen,
- Efterfølgende tilsyn
- Samt sagsbehandling af evt. overtrædelser af dyrkningsrestriktionen.

Hvis der ikke kan opnås en frivillig aftale med den enkelte lodsejer, skal der efterfølgende igangsættes en påbudsproces, som indebærer:

- Varsling af påbud til den enkelte lodsejer,
- Gennemførelse af åstedsforretning på den enkelte ejendom,
- Erstatningsberegning,
- Høringsfase,
- Byrådsbeslutning,
- Tinglysning af påbud,
- Tilsyn
- Samt sagsbehandling af evt. overtrædelser af påbuddet.

¹ Notat om omfordeling af arealdelen af husdyrgodkendelser i den nuværende regulering og ved forslag til ny husdyrregulering og effekter på kvælstofudledningen, Jonas Rolighed, Aarhus Universitet, DCE. 11. august 2016.

Dertil kommer et ukendt antal sager ved taksationskommission og overtaksationskommission som følge af uenighed om erstatningsniveauet, samt sager ved Natur- og Miljøklagenævnet og efterfølgende retsinstanser vedrørende selve påbuddet.

C. Søer og fosfor

Høringsmaterialet vedrørende fosforlofter i husdyrgødningsbekendtgørelsen beskriver, at det er *hensigten over tid at fastholde det nuværende beskyttelsesniveau*. Det vil sige at lempe beskyttelsesniveauet i 2017 og gradvis nå op på det nuværende niveau i 2025.

Mange danske søer – herunder Brabrand Sø i Aarhus Kommune² – lider allerede under for meget fosfor fra det åbne land, og det kan være yderest vanskeligt - ja undertiden umuligt - at finde egnede, godkendte virkemidler til at nedbringe fosfortilførslen jf. de statslige vandplaner.

Det er på den baggrund bekymrende, at man ønsker at lempe beskyttelsesniveauet i 2017, så der kan bringes mere fosfor ud på markerne. Tabet af fosfor vil stige til søerne.

I Aarhus Kommune, som i mange andre kommuner, bruges der mange af borgernes penge på at udbygge og forbedre spildevandsrensning. Sådan at tabet af fosfor fra byerne reduceres eller i det mindste holdes konstant. Det er på den baggrund – og med et erkendt behov for at mindske tilførslen af fosfor til mange danske søer – ikke en god løsning, at man nu vil tillade øget tilførsel af fosfor fra landbruget.

Samlet set er det dyrt at støtte landbrugserhvervet økonomisk ved at give mulighed for øget miljøbelastning, for derefter gennem besværlige og bekostelige indsatser at prøve at reducere miljøbelastningen igen. Der findes uden tvivl mere effektive, direkte måder at støtte landbrugserhvervet på økonomisk, hvis det er det man ønsker.

Efter Aarhus Kommunes vurdering bør man som minimum videreføre den nuværende beskyttelse, med start i 2017. I stedet for at udskyde den fulde, nuværende beskyttelse til 2025.

Det foreslås i høringsmaterialet, at fosforloftet kan korrigeres opad (forøges), når en bedrifts gennemsnitlige fosfortal (Pt) er under 4.

² For Brabrand Sø og øvrige søer i oplandet til Århus Bugt er der behov for at reducere tilførslen af fosfor med 5.545 kg/år. Til sammenligning har staten kun kunnet angive mulighed for at reducere belastningen med 270 kg/år i indsatsplanperioden for 2015-21. Det dækker knap 5 % af behovet. Opgaven synes uhyre vanskelig, ja nærmest umulig.

Hensigten er – så vidt vi forstår – at fordele fosfor, så der udbringes mest på de robuste jorder, og mindre på de sårbare. Det er dog uhensigtsmæssigt fordi:

- Et bedriftsgennemsnit på Pt 4 er ikke lavt, og der vil selv med ukorrigerede fosforlofter tilføres et overskud af fosfor. Et bedriftsgennemsnit på Pt 4 eller derunder vil ofte indbefatte jorder med Pt over 4. Det anbefales³ ved Pt over 4 at tilføre fosfor i underskud, ikke i overskud.
- Reguleringen skal foregå på bedriftsniveau. Det vil sige, at både jorder med lave og høje Pt i praksis vil modtage den ekstra fosfor. Der tages altså ikke hensyn til de enkelte marker, som er sårbare.
- Korrigering fosforlofter er - udover at være unødvendig - besværende for landmand og myndighed.
- Korrigerede fosforlofter vil give en øget udbringning af fosfor ud over, hvad man miljømæssigt har beregnet konsekvenserne af. Aarhus Universitet⁴ har – *uden* at inddrage fosforbidraget fra korrigerede fosforlofter, og *med* en forudsætning om, at dyreholdet i Danmark ikke vil stige de kommende år - beregnet en stigning i det årlige overskud af fosfor fra 6,1 kg P/ha til 9,4 kg P/ha i 2017⁵ og 8,4 kg P/ha i 2020 på svinebedrifter. Der ser på svinebedrifter ud til at være en særlig udfordring, selv med ukorrigerede fosforlofter.
- Kun hvis man i stedet anvender Pt i en supplerende tilgang, der er målrettet de enkelte marker – uden gennemsnitsberegninger og uden gennemsnitlige bedriftsreguleringer – vil man kunne nedsætte fosfor udbringningen de sårbare steder på markerne. Det ville være hensigtsmæssigt.

Det er ikke hensigtsmæssigt at forøge fosforlofter ud fra gennemsnitlige fosfortal (Pt). Denne korrektionsmulighed bør fjernes.

Aarhus Kommune kan konstatere, at ministeriets vurdering af miljømæssige konsekvenser er foretaget ud fra beregninger, som forudsætter, at dyreholdet i Danmark ikke vil stige de kommende år.

³ *Pas på fosfor, gør ikke et vigtigt næringsstof til et miljøproblem*, s. 5. Leif Knudsen, Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret, i samarbejde med plante- og husdyrbrugskonsulenter i Ringkjøbing Amt og medarbejdere fra Teknik og Miljø, Ringkjøbing Amt. 2004.

⁴ *Ændret husdyrregulering: Effekter af loft for tilførsel af fosfor med husdyrgødning*. Andersen, H.E. og J. Rolighed, Aarhus Universitet, DCE, 5. september 2016.

⁵ Beregningerne for 2017 er baseret på et fosforloft på 35 kg P/ha for søer og smågrise, og 40 kg P/ha for slagtesvin. I udkast til ny husdyrgødningsbekendtgørelse er fosforloft for slagtesvin for 2017 på 39 kg P/ha for slagtesvin, og der er ulighed for at forøge fosforloftet ud fra Pt.

Det er derfor nærmest en logisk følge, at man i høringsmaterialet kan læse, at "indførslen af fosforlofter for organisk gødning på landsplan kun vil resultere i mindre forskydninger i fosforbalancen. Inden for harmoniarealet sker der imidlertid betydelige forskydninger i fosforbalancen".

16. januar 2017
Side 9 af 11

Hvis vurderingen af miljømæssige konsekvenser i stedet var foretaget ud fra scenarieberegninger om stigning, status quo, eller nedgang i dyreholdet i Danmark, ville man bedre kunne sammenligne konsekvenserne af det ny og det eksisterende beskyttelsesniveau.

Udkast til husdyrgødningsbekendtgørelsen og forslag til ny husdyrregulering indgår i en sammenhæng, hvor man ønsker at øge råvaregrundlaget og eksporten i fødevare- og landbrugserhvervet⁶. Derfor må man forvente, at dyreholdet kan stige i Danmark de kommende år. De miljømæssige konsekvenser af det ny beskyttelsesniveau er i denne sammenhæng ubeskrevet.

Ministeriets vurdering af miljømæssige konsekvenser baserer sig på, at dyreholdet i Danmark ikke vil stige de kommende år. Og på, at der ikke anvendes korrigerede (forhøjede) fosforlofter.

Aarhus Kommune er bekymret, fordi Danmark går fremtiden i møde uden at kende de mulige miljøkonsekvenser for vandmiljøet, hvis dyreholdet stiger de kommende år.

D. Generel, målrettet regulering?

Arealregulering anno 2017 bør indeholde målrettede tiltag de steder, hvor indsatsen virker og har stor miljømæssig betydning.

Efter Aarhus Kommunes vurdering fylder den målrettede regulering ikke nok i den skitserede ny husdyrregulering. Ved "målrettet regulering" må man forstå, at der skal lægges en indsats på netop de marker, hvor miljøeffekten er størst.

Der burde bringes mindst kvælstof ud – eller gøres andet der virker - dér, hvor udvaskningen til drikkevandsressourcen er størst. Der burde bringes mindst fosfor ud – eller gøres andet der virker - dér, hvor tabet af fosfor til de fosforfølsomme søer er størst.

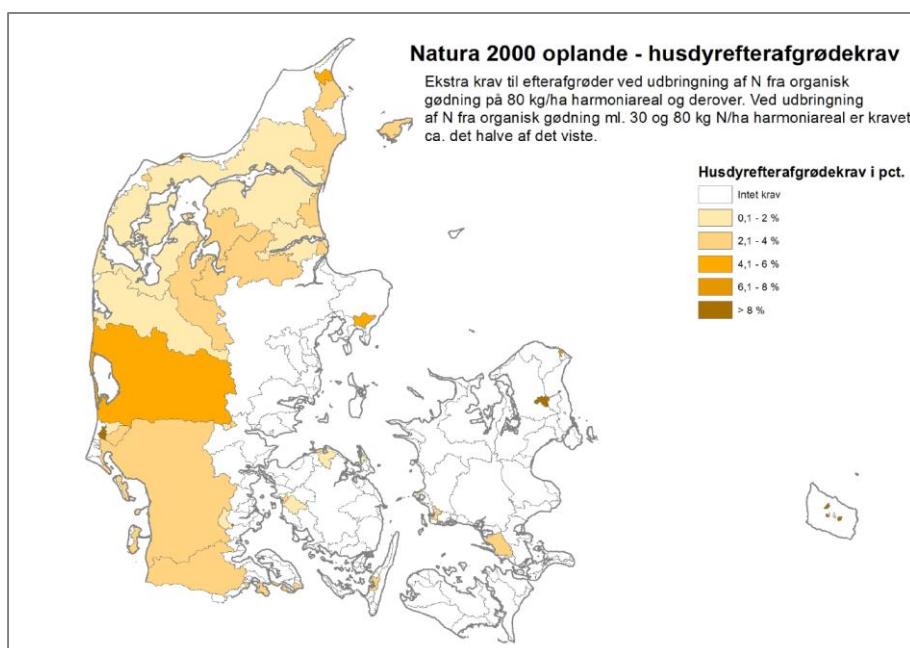
⁶ Lovforslag om ny husdyrregulering er en del af opfølgningen på Aftale om Fødevare- og landbrugspakke af 22. december 2015, der bl.a. har til formål at skabe en del af det paradigmeskifte for miljøreguleringen af landbruget, der er indeholdt i Fødevare- og landbrugspakken med henblik på at gøre fødevare- og landbrugserhvervet bedre rustet til at øge råvaregrundlaget og eksporten, samt medvirke til at skabe vækst og beskæftigelse i hele Danmark.

Høringsmaterialet til ny husdyrregulering og ny husdyrgødningsbekendtgørelse peger alene på ét målrettet tiltag, de såkaldte "husdyrefterafgrøder", som reelt ikke er målrettet enkelte marker, men som efter planen skal udlægges inden for oplande (se figur).

16. januar 2017
Side 10 af 11

"Husdyrefterafgrøder" er – så vidt vi har forstået - indført af hensyn til beskyttelsen af kystvandene, og i princippet også af hensyn til grundvandet, men ikke den del af grundvandet, der anvendes til drikkevand.

Udkastet indeholder således ikke en målrettet beskyttelse af drikkevand. Tværtimod fjernes den målrettede beskyttelse fuldstændigt, som indgår i nuværende husdyrregulering.

Der mangler særligt målrettede tiltag, som skal varetage beskyttelsen af drikkevand samt fosforfølsomme søer.

Aarhus Kommune foreslår en målrettet indsats på mindst nuværende beskyttelsesniveau fra 2017, for at beskytte drikkevand og fosforfølsomme søer.

Kontrolmæssigt kan en målrettet indsats oplyses i gødningsregnskabet for marker i NFI og søoplande. Grundoplysninger bør kunne gemmes og genanvendes til de følgende års gødningsregnskaber.

E. Manglende definitioner i bekendtgørelsen

Slutteligt anmoder vi om, at følgende begreber defineres/forklares i bekendtgørelsens § 3:

16. januar 2017
Side 11 af 11

- Bedrift
- Jordbrugsvirksomhed
- Anden organisk gødning
- Handelsgødning
- Fosforloft
- Gennemsnitligt fosforloft (kort definition inklusiv henvisning til § 39 stk. 3)
- Fosforarealkrav (kort definition inklusiv henvisning til § 39 stk. 1)

Samt at "fosforloftet for handelsgødning" tydeligere defineres/forklares, end den nuværende henvisning i §41 til § 39 stk. 1 (vi forstår det sådan, at fosforloftet for handelsgødning er 30 kg P/ha).

Brancheforeningen for Biogas

Axeltorv 3, 1.
1609 København V
Tlf. 3339 4267
E-mail: bsn@lf.dk
www.biogasbranchen.dk

16. januar 2017

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
Att.: mst@mst.dk

Høring over udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen samt udkast til bekendtgørelse om kort over oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder

Miljøstyrelsen har den 12. december 2016 udsendt ovennævnte udkast i høring (**J. nr. MST-12411-00365**) med anmodning om i forhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen alene at modtage bemærkninger til kapitel 10 – 13 samt bilag 3. Brancheforeningen har ingen bemærkninger til bekendtgørelse om kort over oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder.

Generelle bemærkninger

Definitioner

Selv om Miljøstyrelsen har anmodet om ikke at modtage bemærkninger til kapitel 1 har Brancheforeningen bemærket, at der foreslås ændringer i definitionerne i § 3, herunder en ændring af definitionen af mineralsk gødning til handelsgødning. Brancheforeningen finder, at der i bekendtgørelsesudkastet er uklarhed i forhold til de øvrige gødninger, idet betegnelsen organisk gødning bruges flere gange i udkastet uden det er defineret. Endvidere er det uklart, hvornår der er tale om afgasset biomasse fra biogasanlæg, hvor husdyrgødning anvendes som råvare sammen med forskellige organiske restprodukter m.v. Det antages, at det generelt er omfattet af betegnelsen husdyrgødning jf. definitionen af ”afgasset biomasse” i §3 pkt 10) selv om der i §§ 51- 53 specifikt bruges betegnelsen afgasset biomasse.

Andre steder kan udkastet læses, så afgasset biomasse er omfattet af betegnelsen ”forarbejdet gødning”. Dette virker ulogisk, da afgasningen i biogasanlægget ikke grundlæggende ændrer sammensætningen af gødningen, men der alene sker en mineralisering af en del af kvælstofindholdet og en del af kulstoffet omdannes. Brancheforeningen skal anmode om en uddybning af, om det fører til, at den afgassede biomasse skal opfattes som værende forarbejdet husdyrgødning.

Afgrænsning til affald-til-jord bekendtgørelsen og grænser for fysiske urenheder

Der lægges op til at overføre reglerne om anvendelse af næringsstofferne som gødning fra bekendtgørelse 1650 om anvendelse af affald til jordbrugsformål, således at anvendelsen af organiske gødningsprodukter samles i denne bekendtgørelse, mens kvalitetskrav i forhold til tungme-

taller og miljøfremmede stoffer beholdes i den længe ventede reviderede affald-til-jord-bekendtgørelse. Dette virker hensigtsmæssigt. Brancheforeningen skal imidlertid opfordre til, at Miljøstyrelsen meget hurtigt udsender udkast til affald-til-jordbekendtgørelsen i høring.

I den forbindelse er det særligt vigtigt, at Miljøstyrelsen fremsætter kvalitetskriterier for indhold af fysiske urenheder. Dette er helt nødvendigt i takt med, at kommuner og virksomheder efterkommer målsætningen i Ressourcestrategien og Ressourceplanen om at organiske restprodukter bør afgasses i biogasanlæg og efterfølgende anvendes som gødning og jordforbedringsmidler. Brancheforeningen skal anbefale, at Miljøstyrelsen tager udgangspunkt i de svenske grænser på ½ pct. på tørstofbasis samt for plast fastsætter en særlig grænse på 20 cm² pr. kg ved tørstofindhold på under 20 pct. i kildesorteret organisk dagrenovation (KOD) og restbiomasse fra service-sektoren m.v.

Fosforregulering

Brancheforeningen for Biogas tager til efterretning, at der som led i aftalen om Fødevarer- og landbrugspakken indføres supplerende regulering i form af begrænsninger for anvendelse af fosfor. Brancheforeningen for Biogas skal i den forbindelse pege på, at biogasfællesanlæg kan spille en vigtig rolle i forhold til at sikre en optimal omfordeling af fosfor fra bedrifter med høje fosformængder. Biogasanlæg har endvidere mulighed for at opkoncentrere fosfor i en fiberfraktion gennem separation af den afgassede biomasse eller dele heraf og herigennem bidrage til at fjerne fosfor fra et område.

Brancheforeningen har endvidere noteret sig, at der er lagt op til, at den afgassede biomasse fra husdyrgødningsbaserede biogasanlæg sidestilles med direkte udbringning af husdyrgødning og andre restprodukter ved at biogasanlæggets fosforloft beregnes som gennemsnittet af de tilførte biomasser. Brancheforeningen for Biogas finder imidlertid, at der er behov for, at det i bekendtgørelsen understreges specifikt, at der er tale om et *vægtet gennemsnit* ud fra de tilførte biomasser.

Specifikke bemærkninger

I § 3 bør ”andre organiske gødninger” defineres.

I § 28 bør udbringning af afgasset biomasse sidestilles med nedfældning, således at afgasset biomasse generelt kan udbringes med slæbeslanger, så man kan undgå den langt dyrere og mere energikrævende nedfældning.

I § 31 bør specifikt fremhæves, at såfremt husdyrgødning fra bedrifter, der anvender medicinsk zinkoxid, afgasses i biogasanlæg sammen med husdyrgødning fra bedrifter, der ikke anvender medicinsk zinkoxid, så bortfalder restriktionerne på udbringning af husdyrgødningen.

§ 38 stk. 2 er et eksempel på, at der mangler en definition af ”anden organisk gødning”. Det gælder specielt fordi ”afgasset vegetabilsk biomasse” er slettet i samme paragraf.

I § 40 bør specifikt understreges, at biogasfællesanlæg kan beregne fosforloftet som det *vægtede* gennemsnit af modtagne mængder husdyrgødning, affald m.v.

Hvorfor henvises specifikt til *forarbejdet* husdyrgødning i § 48 stk. 6? Gælder det ikke generelt?

§§ 51 – 53 omhandler i henhold til overskriften afgasset biomasse. Derfor virker det ikke umid-

delbart logisk, at der i fx § 52 henvises til forarbejdet husdyrgødning. Afgasning af husdyrgødning i et biogasanlæg fører vel ikke nødvendigvis til, at husdyrgødningen er forarbejdet?

I § 64 stk. 2 nævnes ”afgasset biomasse, husdyrgødning og forarbejdet husdyrgødning” hver for sig. Brancheforeningen for Biogas skal anmode om en uddybning af, hvad der specifikt henvises til i denne paragraf.

Afsluttende bemærkninger

Brancheforeningen for Biogas skal afslutningsvis anmode om et møde med henblik på at drøfte bekendtgørelsesudkastets konsekvenser og muligheder for biogasanlæg.

Med venlig hilsen

Bruno Sander Nielsen

C.c.: maesa@mst.dk

Fredericia, den 16. januar 2017

Høringssvar til udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen samt udkast til bekendtgørelse om kort over oplande til nitrاتفølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder

Tak for muligheden for at komme med bemærkninger til udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen samt udkast til bekendtgørelse om kort over oplande til nitrاتفølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder, Jeres J.nr. MST-12411-00365.

Konklusion og opsummering

Helt overordnet er der væsentlige strukturelle problemer. Stoffer, der skal reguleres for skal opdeles enkeltvis. Bekendtgørelsen bygger på en induktiv metode. Denne metode eller denne slutningsform er ikke en logisk gyldig slutningsform, fordi man slet ikke kan være sikker på de konklusioner, der er baseret på denne induktive slutningsform er korrekte.

Med andre ord, så skal harmonibegrebet som vi kender det atomiseres, så der fastlægges standarder for hver enkelt stof (N, P, zink, m.v.). Dette gælder i koncentrationer og mængder, der påføres og i beskyttelsesniveauerne. Herudover skal det være muligt for danske landmænd at måle sine udledninger.

Fosforreguleringen er grundlæggende misforstået. Man tager en N-tankegang om at begrænse mængde og koncentration, og det gøres mod bedrevidende, fordi lige præcis for fosfor er det afgørende moment risikoen for fosformobilisering. Fosformobiliseringen sker ved forsumpning eller oversvømmelser. Derfor er den påtænkte fosforregulering usaglig.

Vi er af den opfattelse, at EU er på vej med en begrænsning af zink, hvorfor timingen i den påtænkte begrænsning synes mærkværdig.

Det er problematisk, at der forskelsbehandles mellem økologer og moderne landbrug.

Der mangler helt grundlæggende paragraffer, der tydeligt angiver, at landmanden i hvilket som helst tilfælde kan foretage konkrete og videnskabelige målinger, der træder i stedet for de generelle antagelser som kortværk og modelberegninger nu engang udgør.

Vi henviser i øvrigt til vores tidligere høringssvar dateret den 24. oktober 2016, Jeres j.nr. MST-1249-00119.

Høringsbrevet, ad 1.1.1

Det fremgår bl.a. af høringsbrevet, at:

"[...]Efterafgrødekravet skal imødekomme to hensyn; dels at beskytte nitrاتفølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder, dels at bidrage til at nå målsætningerne i vandområdeplanerne.[...]"

Dermed må det lægges til grund, at grundvand er undtaget. Det er dog faktisk således, at der i godkendelserne er pligtige sædskifter, efterafgrøder og andre tiltag, der i den konkrete godkendelse har haft til formål at begrænse udvaskning af nitrat til grundvandet.

- Har I inddraget og vurderet på, hvilke godkendelser, der har haft dette formål. Er omfanget af dette fastlagt?

Hvis ikke dette omfang er sagligt fastlagt, så er efterafgrødekravet de rene gisninger. Derudover er effekten jo langt større af 1 ha efterafgrøde tæt på recipienten sammenlignet med 1 ha i godkendelserne, der kan være beliggende hvor som helst. Er der taget højde for dette i fastlæggelsen af omfanget? Sagt med andre ord, så må det være sådan, at omfanget fremover er mindre end efterafgrøderne i husdyrgodkendelserne, fordi der bl.a. er retention til recipienten. Som vi tidligere har anmodet om i høringssvar vedr. husdyrgodkendelsesloven, så anmoder vi igen om denne vurdering og beregning. Hvis I skulle få trang til at skrive, at DCE har vurderet noget, så anmoder vi samtidig om, hvilke forudsætninger DCE har fået fra Miljøstyrelsen til at foretage de relevante beregninger og vurderinger, ellers er det jo umuligt for os at vurdere, hvem der i givet fald siger og gør hvad.

Hvis vurdering eller beregning er af et stort omfang, så ønskes det samlede materiale vedlagt i forbindelse med høringsnotatet.

Høringsbrevet, ad 1.1.2

Vedrørende fosfor henviser vi til tidligere høringssvar vedrørende husdyrgodkendelsesloven vedrørende fosfor. Det er fortsat ubegribeligt, at der fokuseres på mængde og koncentration og ikke på risiko. Hvis et areal er højt beliggende og det ikke forsumpes, så vil der ikke ske nogen nævneværdig fosformobilisering. Derfor er udgangspunktet for reguleringen usaglig. Dog anerkendes det, at meget voldsomme koncentrationer måske ikke er hensigtsmæssigt af andre årsager.

Det skal understreges, at det skal være muligt at foretage konkrete målinger også vedrørende fosfor.

Det fremgår bl.a., at:

"Fosforlofterne er fordelt på dyretyper, således at der tages udgangspunkt i en tilnærmelse til de nuværende harmoniregler."

Det er jo netop formålet, at der ikke skal laves usaglige og mystiske sammenhænge mellem forskellige stoffer. Formålet er jo netop at afvikle N-harmoni. Alligevel er det som om, at man fastholder det. Det må høre inde og der skal laves selvstændige opgørelser og selvstændige beskyttelsesniveauer for hvert enkelt stof.

Det fremgår ligeledes:

"[...]Miljø- og Fødevareministeriet vurderer, at dette er fordelagtigt for miljøet, da det bremser fosforophobning på en del af husdyrbedrifterne og dermed forsinker risikoen for en fosformætningsgrad, der fører til øget fosfortab[...]"

Bekendtgørelsen bygger på en induktiv metode. Denne metode eller denne slutningsform er ikke en logisk gyldig slutningsform, fordi man slet ikke kan være sikker på de konklusioner, der er baseret på denne induktive slutningsform er korrekte.

Dette er den indlysende årsag til at opdele udledningerne i så små enkeltdele som muligt og præcisere beskyttelsesniveauerne så meget som muligt og slutteligt gøre det muligt i de enkelte situationer at foretage målinger.

§ 31, stk. 1 og stk. 2

Stk. 1, forbyder udbringning på sandede jorder, hvis reaktionstallet er for lavt. Stk. 2, angiver at driftsherren får mulighed for at dokumentere, at jorden ikke er sandet jord. Bestemmelsen er på flere måder problematisk.

Det bør i bestemmelsen under alle omstændigheder præciseres, at bruttoarealet ikke er hele arealet, men kun jorder, der er i JB-nr. 1-4, ellers er det ganske uoverskueligt og urimeligt. Situationen vil blive, at en landmand, der har 500 ha, men kun 50 ha JB-nr. 1-4, skal gennemføre 100 målinger, endog på jorder, der ikke er relevante. Hvad er begrundelsen for, at der skal tages analyser for hver femte hektar?

Det bør herudover være muligt, at landmanden også kan foretage målinger for reaktionstallet. Hvad er i givet fald begrundelsen for, at det ikke skal være muligt?

Ift. retsanvendelsen, så kan det give problemer, at stk. 2, angiver, at "[...]Tilsynsmyndigheden skal se bort fra[...] ", fordi der vel påtænkes, at retstilstanden skal gælde generelt? Hvis man slutter modsætningsvis, så skal andre myndigheder altså ikke se bort fra det? Det er en unødvendig og formentlig utilsigtet begrænsning.

Det mere grundlæggende problem er, at myndigheden vel er omfattet af almindelige forvaltningsretlige normer og grundsætninger. Dvs. i det omfang, at der er uenighed om klassifikationen eller reaktionstallet, så kan landmanden, som det er i dag, under alle omstændigheder frembringe nye oplysninger, som myndigheden er forpligtet til at lægge til grund i sin vurdering af, hvorvidt et areal er omfattet af stk. 1. Det er muligt, at bestemmelserne ligner en mulighed for landbruget, men i realiteten kan det med rette udlægges som en regel, der afskærer fra, at bestride andet end JB-nr. Det er en urimelig, usaglig og helt unødigt begrænsning.

Hvis der i virkeligheden påtænkes en retstilstand, hvor man ønsker at præcisere omfanget af målinger, så kunne det være tilstrækkeligt at angive, at målinger bør foretages for hver 5. ha af jorden, der er JB-nr. 1-4.

§ 31, stk. 4-7

Bestemmelsens ordlyd er:

"Stk. 4. Ved udbringning af husdyrgødning fra smågrise, der er tildelt receptpligtig medicinsk zinkoxid, på arealer på egen bedrift må der i gennemsnit højst udbringes 14 kg P/ha harmoniareal pr. planperiode"

Det er muligt, at jeg ikke er velorienteret ift. dynamiske effekter mellem fosfor og zink, hvorved høje P-koncentrationer kan accelerere zink. Hvis det ikke er tilfældet, så er synspunktet formentlig det, at man automatik antager, at i de tilfælde, hvor der er meget P, så er der nok også meget zink. Sådanne koblinger er u hensigtsmæssige, fordi man fjerner incitamentet til at fjerne det stof, der er problematisk. Dermed begrænser man teknologiudviklingen og i sidste ende en fokuseret og hensigtsmæssig miljøregulering.

Som vi tidligere har anført i høringssvar vedr. husdyrgodkendelsesloven, så skal man ikke tilnærme forskellige faktorer til ét indeks! Det er muligt, at det er til at forstå, men det giver ikke saglig mening. Der skal være krav for hver enkel faktor og det skal være muligt at måle for hver enkel faktor. At der er en

generel sammenhæng gælder jo ikke i det enkelte tilfælde. Man kan ikke gå fra det generelle til det specifikke. Det er og bliver en fejlantagelse. Lav nu et indeks for hvert enkelt stof og fastlæg et beskyttelsesniveau for hvert enkelt stof. Alt andet er usagligt.

I stk. 6, fremgår der en afstand på 3 meter. Kriteriet på 3 meter, mv. er anderledes end andre kriterier. Vi opfordrer til, at kriteriet samordnes med kriteriet, der gælder for 2 meter bræmmer. Hvis der er en særlig risiko fra 2-3 meter, så ønskes denne risiko oplyst og belyst i høringsnotatet.

Helt generelt, så bør der vel gælde et generelt krav til zink, uanset om det kommer fra den ene eller den anden kilde? Der fokuseres alene på medicinsk zink. Er denne zink værre end andre typer zink eller er forklaringen, at man formoder, at det er i denne situation, at der udbringes zink? Hvis sidstnævnte er tilfældet, så burde reglen formuleres generelt, og så skal dette jo blot afspejles i normtal for zink, hvor en af kategorierne bør være "smågrise, der er tildelt receptpligtig medicinsk zinkoxid". Denne kategori vil så være højere end andre kategorier/dyretyper.

Vi er af den opfattelse, at EU er på vej med en begrænsning af zink, hvorfor timingen i den påtænkte begrænsning synes mærkværdig.

Slutteligt, så er der en lille slåfjel i "receptpligtig". Den opdager I jo nok.

§ 32

Det fremgår bl.a. af høringsbrevet, at:

"For det andet foreslås det, at der fastsættes et generelt krav om efterafgrøder til begrænsning af den merudvaskning af kvælstof, som er forbundet med anvendelsen af organisk gødning frem for handelsgødning."

Med andre ord, så er det afgørende at der indføres regulering, der begrænser N-udvaskningen, fordi der kommer mere organisk gødning, altså gødning fra dyr.

Alligevel fremgår det, at økologiske bedrifter ikke er forpligtet til at indføre husdyrefterafgrøder, jf. § 32, stk. 2. Alt har sikkert en forklaring, men det er svært at se, at forklaringen er særlig saglig.

Jeg anmoder derfor om en beregning for følgende scenarier:

- 1) Udvaskning for en gennemsnitsbedrift, der er konventionel (organisk gødning og handelsgødning) uden efterafgrøder med et typisk sædskifte.
- 2) Udvaskning for en gennemsnitsbedrift, der er økologisk (organisk gødning) uden efterafgrøder med et typisk sædskifte
- 3) Udvaskning for en gennemsnitsbedrift, der er konventionel (organisk gødning og handelsgødning) med efterafgrøder med et typisk sædskifte
- 4) Udvaskning for en gennemsnitsbedrift, der er økologisk (organisk gødning) med efterafgrøder med et typisk sædskifte

Det lægges naturligvis til grund, at det er det samme areal og der gives gødning til "loftet".

Det er vores klare opfattelse, at ens situationer skal behandles ens og forskellige situationer skal behandles forskelligt. Der er åbenlyst tale om ens situationer og alligevel behandles de forskelligt. Situationen er

nemlig den, at der tildeles gødning og dette har en udvaskning. Det afgørende er udvaskningen og ikke hvorvidt man er økologisk, biodynamisk eller konventionel. Det er voldsomt usagligt og giver forvridninger og vil formentlig medføre forøget udvaskning af N.

§ 34

Meget positivt, at det bliver muligt at overføre overskuddet af efterafgrøderne mellem bedrifter og år.

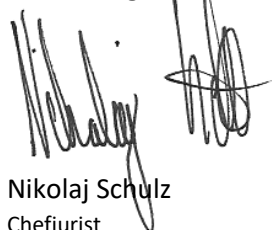
Harmonireglerne

De forskellige stoffer kobles sammen i en generel sammenhæng, hvilket er stik imod hensigten om totalt at opgive harmonireglerne med fokus på N. Der skal altså tænkes på en anden måde. Det afgørende er jo ikke, hvor meget der er i gyllen. Det afgørende er, hvad der er acceptabelt i miljøet, og så skal man hensigtsmæssigt regne baglæns. Lige nu er løsningen den, at man fortsat ser på, hvad overfladen påføres i modsætning til, hvad der fx udledes gennem dræn, m.v.. Når det så er sagt, så bør der laves en opgørelse for hvert enkelt stof, hvor der skal laves en begrænsning og der skal laves opgørelser for hvert enkelt stof, og så er det disse beskyttelsesniveauer, der gælder og normtal for hvert enkelt stof.

Det skal naturligvis straks afsløres, at vi ikke er fortalere for en norm-model, men en model, hvor normtal gælder, men hvor der er mulighed for at foretage konkrete målinger. Hvis ikke reglerne udformes, så landmanden får mulighed for at måle, så er der ikke et incitament til at rense for de stoffer man ønsker at begrænse og dermed udebliver en fokuseret miljøindsats.

Det er ubegribeligt, at man fortsat laver disse generelle koblinger mellem forskellige stoffer. Ligeledes er det ubegribeligt, at der ikke indføres en klar og veldefineret mulighed for, at landmanden kan måle udledninger, koncentrationer i jord, drænvand, husdyrgødning, m.v. Dette er i direkte strid med fødevare- og landbrugspakken, der har til hovedformål at lave en mere målrettet regulering.

Med venlig hilsen

Nikolaj Schulz

Chefjurist

Bæredygtigt Landbrug

mobil. +45 60 14 12 30

E-mail: nsc@baeredygtigtlandbrug.dk

Web: www.baeredygtigtlandbrug.dk

Høringssvar på udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen samt udkast til bekendtgørelse om kort over oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder

Danmarks Naturfredningsforening (DN) fremsender hermed høringssvar på Miljøstyrelsens udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen, og udkast til bekendtgørelse om kort over oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder, jf. j.nr. MST-12411-00365.

Udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen

Ad regler vedrørende kvælstof

Det fremgår af høringsbrevet, at der vil ske en merudledning af kvælstof i forhold til effekt af den nuværende regulering, samt at der vil ske forskydninger mellem hovedvandoplandene, som kan betyde en mindre stigning i tilførslen af kvælstof til kystvande.

Det fremgår endvidere, at fra 2018 forventes effekterne af forskydninger vil blive reduceret som følge af en gradvis indfasning af husdyrefterafgrøder.

Udkastet fastlægger ikke, hvorledes indfasningen skal foregå, og heller ikke om effekterne af forskydningerne vil blive helt eller kun delvist opvejet i forbindelse med indfasningen.

For så vidt angår beskyttelsen af de nitratfølsomme indvindingsområder (NFI) forudsættes den varetaget gennem de kommunale indsatsplaner.

DN finder, det er helt urimeligt, at den hidtidige beskyttelse af drikkevandet i det mindste ikke fastholdes, ligesom de påtænkte husdyrefterafgrøder ikke normeres og målrettes med henblik på at beskytte drikkevandet.

Desuden skal DN påpege, at udkastet ikke, som det er tanken med den fremtidige regulering af husdyrbrug i henhold til det foreliggende forslag om ny husdyrregulering, gør det muligt at undlade en konkret miljøvurdering af arealdelen af husdyrbrug.

Forudsætningen herfor er, at der gennemføres en regulering af kvælstof, som sikrer mod en væsentlig påvirkning på vandmiljøet, herunder også grundvandet af kvælstof fra husdyrgødning. I modsat fald skal husdyrprojekter i overensstemmelse med de direktivmæssige forpligtelser miljøvurderes konkret.

Ad regler vedrørende fosfor

Udkastet til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen (udkastet) lægger op til at der skal fastlægges fosforlofter. De fosforlofter, udkast lægger op til at fastlægge, er mindre skærpede end de nugældende regler. Af høringsbrevet til udkastet fremgår det, at det er hensigten, at lofterne bliver skærpet frem mod 2025, så det gennemsnitlige niveau for fosforudbringning pr. ha i 2025 vil ligge under det niveau, der vil kunne udbringes med de nuværende regler.

Udkastet fastlægger ikke skærpelsen. Der er med andre ord ligesom i forhold til indfasning af husdyrrefteragrøder alene tale om en hensigtserklæring.

Da udkastets fosforlofter samtidig er mindre skærpede end de nugældende regler, vil de ikke sikre, at der ikke kan ske en væsentlig indvirkning på miljøet fra et husdyrprojekt.

Det betyder, at udkastet heller ikke for så vidt angår fosfor ikke kan lægges til grund for at undlade en konkret miljøvurdering af arealdelen af husdyrbrug.

Forudsætningen herfor er, at der gennemføres generelle regler for fosfor, som sikrer mod en væsentlig påvirkning på vandmiljøet pga. af fosfor fra husdyrgødning. I modsat fald skal husdyrprojekter i overensstemmelse med de direktivmæssige forpligtelser miljøvurderes konkret.

DN skal endvidere understrege, at udkastet ikke sikrer mod fosforophobning i jorden fra udbragt husdyrgødning, som kan få en væsentlig miljøpåvirkning på de omkring 200.000 beskyttede søer, der er i Danmark. Så længe de generelle regler ikke sikrer mod en sådan væsentlig påvirkning af søerne, vil det også være nødvendigt med en konkret miljøvurdering af husdyrprojekter.

Det er DNS vurdering, at forudsætningen for at indføre fosforlofter, der ikke fører til yderligere udvaskning af fosfor til vandmiljøet, eller risiko herfor, er, at de generelt fastlægges til maksimalt 22 kg P pr. ha i oplande til søer samt fosforfølsomme vandmiljøer og i øvrige områder til maksimalt 30 kg P pr. ha.

Udkastet fastlægger ikke regler vedr. fosfortab i forbindelse med erosion. En stor del af fosfortabet til vandmiljøet sker som følge af erosion. DN mener, at udkastet skal justeres, så der kommer krav om etablering af dyrkningsfrie arealer eller tilsvarende, hvor der er risiko for erosion til vandmiljøet.

Ad regler vedrørende zink

DN noterer sig, at udkast lægger op til en regulering af zink i forbindelse med udbringning af husdyrgødning.

Ophobning af zink i jorden og udvaskning af zink til vandmiljøet er et stigende miljøproblem, som følge af udbringning af husdyrgødning på markerne, især fra smågriseproduktioner.

DN finder derfor, at det er en afgørende forudsætning for den regulering af zink, udkastet lægger op til, at der sker en tilstrækkelig og dækkende kontrol af om reglerne overholdes.

Udkast til bekendtgørelse om kort over oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder

Det fremgår af udkastet, at bekendtgørelsen skal fastlægge grænserne for oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder.

Og det fremgår, at de afgrænsede oplande omfatter oplande til marine nitratfølsomme habitatnaturtyper, samt overfladevandspåvirkede nitratfølsomme habitatnaturtyper med et selvstændigt opland over 100 ha, der ligger uden for oplande til de marine habitatnaturtyper.

Det fremgår endvidere, at afgrænsningen fastlægger indenfor hvilke områder, udviklingen i anvendelsen af organisk gødning vil blive opgjort.

Det fremgår ikke af udkastet, på hvilket grundlag, det fastlægges, at en habitatnaturtype er nitratfølsom, henholdsvis på hvilket grundlag overfladevandspåvirkede nitratfølsomme habitatnaturtyper med et selvstændigt opland under 100 ha, der ligger uden for oplande til de marine habitatnaturtyper, ikke skal omfattes af en afgrænsning.

DN finder, at det er nødvendigt, at udviklingen i anvendelsen af organisk gødning bliver foretaget i samtlige oplande til nitratfølsomme naturtyper. Det gælder såvel nitratfølsomme habitatnaturtyper, som øvrige nitratfølsomme naturtyper.

Det er forudsætningen for, at der kan foretages den nødvendige vurdering af udvikling i anvendelse af organisk gødning til sikring af overholdelse af beskyttelsesniveauet for kvælstof, samt afklaring af, hvorvidt der skal foretages en konkret vurdering af arealdelen af husdyrprojekter.

DN finder også, at de faglige kriterier for, hvornår en naturtype er nitratfølsom, skal fastlægges i bekendtgørelsen eller på anden måde. I modsat fald er det ikke muligt at bedømme omfanget og miljøkonsekvenserne af bekendtgørelsen.

Høringssvar fra Favrskov kommune

Kommentar til husdyrgødningsbekendtgørelsen

I udkast til ny husdyrgødningsbekendtgørelse ser det ud til, at der for anden organisk gødning end husdyrgødning udelukkende fokuseres på indhold af kvælstof og fosfor. Det er vanskeligt at se om det er taget højde for det i bekendtgørelsen, men der findes et produkt, der nu hedder Fertigro, men tidligere blev kaldt mucosabiprodukt. Produktet er et biprodukt fra produktion af Heparin.

Produktet er meget kvælstofholdigt, men indeholder meget lidt fosfor. Produktet er ikke opført på bilag 1 i slambekendtgørelsen og der skal derfor søges en § 19 tilladelse efter miljøbeskyttelsesloven, når det ønskes udbragt. På grund af produktets høje indhold af salt, har vi i Favrskov Kommune stillet vilkår om, at produktet kun må bruges hver tredje år, på de arealer der søges udbringningstilladelse til. Landmanden får normalt lov til at udbringe op til 14 tons pr. hektar, svarende til 170 kg N/ha. Det svarer samtidig til en tredjedel af den mængde salt, som udbringes på en almindelig kommunevej i løbet af en vinter.

Hvis det er meningen, at der skal udformes generel lovgivning, hvor der kun stilles krav til maksimalt 170 kg N og 30 kg P pr år, pr. hektar for organisk gødning uden at skelne mellem gødningstyperne, kan kommunerne ikke længere stille vilkår, som tager hensyn til andet indhold end N og P af den organiske gødning.

Saltindholdet af Fertigro kan potentielt skade planterne og tilføre salt til grundvandet, hvis der udbringes 14 tons/ha hvert år. Det ene vil være til skade for landmandens udbytte, det andet vil være i uoverensstemmelse med vandrammedirektivet.

Hvis det ikke er meningen at Fertigro fremadrettet skal udbringes efter husdyrgødningsbekendtgørelsen, kan der ses bort fra ovenstående bemærkning.

KLs høringssvar til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen udsendt dec. 2016

Dato: 17. januar 2017

Sags ID: SAG-2016-06702
Dok. ID: 2300643

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 4

Hermed følger KL's høringssvar til ændringen af husdyrgødningsbekendtgørelsen. KL tager forbehold for politisk behandling af sagen ligesom bekendtgørelsen ønskes forhandlet økonomisk.

Generelle bemærkninger

Set fra en miljømæssige vinkel er det positivt, at der indføres rammer for fosfor, også selvom det ikke kan beskrives helt hvor meget ændringen vil betyde i praksis.

Da indsatsområder for beskyttelse af grundvandet ikke indgår i reglerne, kan kommuner og vandværker få udgifter til at sikre grundvandet mod den lokale negative påvirkning, som øget forbrug af gødning giver anledning til.

KL har også noteret, at der ikke er indarbejdet hensyn til belastning med næringsstoffer af alle oplande til nitratsfølsomme habitatnaturtyper.

Der kan være for stor belastning uanset om dyretrykket er stigende eller faldende, så længe målene i Vandplanerne ikke er opnået. Som KL forstår gældende EU-ret skal der i forhold til Natura 2000 forvaltes ud fra det enkelte område – altså er regulering på et nationalt niveau ikke tilstrækkeligt

Samlet set er KL derfor i tvivl om, hvorvidt reguleringen opfylder EUs krav til regulering. Dette må imidlertid være op til staten at vurdere.

Bekendtgørelsens regler om zink fremstår som ret komplicerede. KL foreslår at teksten redigeres for at undgå misforståelser og resourcespild.

Reglerne om zink vil efter vores opfattelse pålægge landmanden en betydelig administrativ byrde, når han skal kunne dokumentere at kravene overholdes.

KL foreslår at forenkle kravene, så der for eksempel ikke differentieres i forhold til fortyndingsgraden. Det vil også forenkle reglerne, hvis de kom til gælde for alle jordtyper.

Følgevirksomheder

Særligt paragrafferne om zink er formuleret på en måde, der vil medføre stort tidsforbrug hos både landmand og kontrollører.

KL noterer også, at den målrettede beskyttelse af grundvand skal ske gennem de kommunale indsatsplaner, hvilket kan medføre øgede udgifter for vandværkerne/kommunerne.

Detaljerede bemærkninger**§ 3:**

Definitioner der mangler på listen:

- Definition af reaktionstal og krav til disse.
- Definition af smågrise mangler (i forhold til zink)
- Definition af fosforarealkrav
- Definition af fosforloft
- Definition af harmoniareal
- Definition af N ab lager
- Definition af jordbrugsvirksomhed
- Definition af anden organisk gødning

§ 27:

Skal denne § ikke omfatte alt organisk gødning, herunder også slam og afgasset biomasse fra biogasanlæg, som indeholder affaldsprodukter, men som ikke kan defineres som husdyrgødning pga. 25/75 reglen?

§ 28:

Stk. 6 nr. 1):

Formuleringen kan give anledning til at tro, at der alligevel skal være driftsspecifikke arealvilkår i godkendelser i relation til lugt og ammoniakfordampning.

Stk. 6 nr. 2):

"Driftsherren skal inden udbringningen af husdyrgødningen på de i stk. 3, nr. 1, nævnte arealer sikre, at kommunalbestyrelsen er orienteret skriftlig om, hvilke arealer der er omfattet i den pågældende planperiode, og hvilke teknikker der anvendes".

Det sker i praksis stort set aldrig at driftsherren orienterer kommunalbestyrelsen. Kan man overveje om ikke det er nok at der bare foreligger dokumentation for udbringningen, svarende til kravet i nr. 3?

§ 29:

"I perioden fra høst, dog senest 1. oktober, til 1. februar må der ikke udbringes flydende husdyrgødning, afgasset vegetabilsk biomasse eller bundfald.....".

Skal denne ikke også omfatte affald der er omfattet af § 1 stk. 3 i slambeholdtgørelsen?

§ 30:

Det kan overvejes om der skal gives kommunerne mulighed for at man kan påbyde bræmmer i særlige, dokumenterede tilfælde (beskyttelse af bilag IV-arter, forhindre afstrømning fra markerne osv.).

§ 31:

Zink til smågrise og fosfor:

KL mener, at det er uklart hvordan der udføres en effektiv kontrol med disse bestemmelser. I bedste fald er det ressourcemæssigt en meget tung opgave. Kunne det være en fordel at holde zink og fosforkravet adskilt?

Dato: 17. januar 2017

Sags ID: SAG-2016-06702
Dok. ID: 2300643

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 4

Det ville være nemmere, hvis man kunne operere med et samlet afstands-krav (worst case) til vandløb i stedet for to (3 og 6 meter). Det ville gøre det mere forståeligt at håndhæve. KL tror at det også vil være tilstrækkeligt at fosforkravene fremgik ét sted. Der er krav om max 14 kg, et krav om max 35 kg P (som burde være pr ha) i denne paragraf og fosforkrav i § 40 stk. 1 3), hvor det står som 35 kg P/ha for husdyrgødning fra søer og smågrise i plan-året 2017/2018.

Der mangler så vidt vi kan se desuden et krav om at landmanden skal kende reaktionstal på arealerne.

§ 34:

Anvendelse af overskud af efterafgrøder:

Hvis et overskud overføres til en senere planperiode, eller til en anden jordbrugsvirksomhed, hvordan sikres det så at efterafgrøderne placeres der, hvor indsatsen skal ske?

§ 38:

Stk. 2:

KL foreslår en alternativ formulering: "Husdyrhold bestående af 2/3 kvæg må udbringe op til 230 kg N/ha harmoniareal/planperiode, når betingelserne i bilag 2 overholdes."

§39.

KL foreslår at definitionerne flyttes til listen forrest i bekendtgørelsen (§ 3). Vi undrer os lidt over, at det er husdyrbrugstypen og ikke arealernes risiko for tab (Pt og/eller jordbund) kombineret med vandoplandets følsomhed, der udløser P-loftet.

Formuleringen vedr. handelsgødning kunne gøres tydeligere. Skal det forstås sådan, at handelsgødning har et P-loft på 30 kg P/ha, som skal indregnes i det vægtede gennemsnit på lige fod med de øvrige gødningstyper?

Stk. 3, 1):

Den afleverende bedrift behøver - så vidt vi kan regne ud - ikke bruge undtagelsen? P-loftet på 35 kg P/ha gælder dem som bruger undtagelsen, så den sidste del af sætningen (der er omfattet af §38 stk. 2) kan slettes.

Punkterne kunne med fordel byttes om, så "andre jordbrugsvirksomheder" kommer først, som i dette forslag:

- 1) For jordbrugsvirksomheder beregnes der et fosforgennemsnitsloft, som ...
- 2) Jordbrugsvirksomheder med kvæg som er omfattet af § 38 stk. 2 kan dog anvende et fast fosforgennemsnitsloft på 35 kg P/ha. Fosforloftet omfatter også husdyrgødning eller anden organisk gødning modtaget fra andre jordbrugsvirksomheder.

§ 40:

Denne paragraf kunne suppleres med et generelt skærpet krav, svarende til det mål der skal nås, hvilket vil være med til at sikre at der gennemføres de forventede skærper i løbet de kommende år. Dermed vil stk. 1 i sin nuværende formulering være en undtagelse som kun gælder i 2017/2018, og man vil efterfølgende skulle tage stilling til undtagelser, i stedet for at skulle gennemføre yderligere skærper.

Dato: 17. januar 2017

Sags ID: SAG-2016-06702
Dok. ID: 2300643

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 4

Det er uklart, om der skal korrigeres i fosforloftet for kvæg ved stigende mælkeydelse, og for søer med øget antal smågrise?

§ 46:

KL kan foreslå, at reglerne om fosforregnskab i stedet skrives ind i gødskningsbekendtgørelsen. Det vil bevirke, at konsulenter mv. kun skal se et sted når regnskabet opgøres, og det vil også minimere de steder der skal rettes, når der gennemføres justeringer. Alternativt kan man i husdyrgødningsbekendtgørelsen henvise til gødskningsbekendtgørelsen i samme omfang som det er gjort tidligere. og tværfaglighed

§ 54

stk. 2.

"Uanset stk. 1 skal indholdet af fosfor i spildevandsslam og komposteret husholdningsaffald m.m. bestemmes i overensstemmelse med bekendtgørelse om tilsyn med spildevandsslam m.m. til jordbrugsformål".

KL regner med at der menes bekendtgørelse om anvendelse af affald til jordbrugsformål?

Med venlig hilsen
Kristoffer Slottved

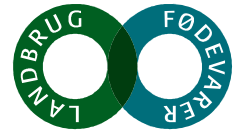
Dato: 17. januar 2017

Sags ID: SAG-2016-06702
Dok. ID: 2300643

E-mail: KSL@kl.dk
Direkte: 3370 3194

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 4

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

E-mail mst@mst.dk cc. maesa@mst.dk

Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer vedr. udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen samt udkast til bekendtgørelse om kort over oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder (MST-12411-00365)

Miljøstyrelsen har den 12. december 2016 udsendt høringsudkast vedrørende ovennævnte bekendtgørelser.

De foreslåede ændringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen og forslag til kortbekendtgørelse følger af de forslag til ændringer af husdyrbrugsloven, som er fremsat i lovforslag L 114 den 12. januar 2017. Formålet med bekendtgørelsesforslagene er primært at gennemføre en adskillelse af reguleringen af anlæggene fra reguleringen af anvendelsen af husdyrgødning på arealerne, som er et centralt element i aftalen om fødevarer- og landbrugspakken fra december 2015 og i L 114.

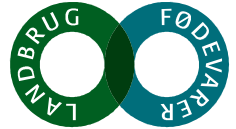
Landbrug & Fødevarer ser meget positivt på at få gennemført adskillelsen af reguleringen af anlæg og arealer, og er derfor også overordnet positive overfor de foreslåede ændringer i husdyrgødningsbekendtgørelsen og forslag til kortbekendtgørelse. Der er dog en række forhold i forslagene, som Landbrug & Fødevarer ikke finder hensigtsmæssige, og som vi vil uddybe i dette høringssvar.

Miljøstyrelsen beder i høringsbrevet om, at der for så vidt angår forslag til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen alene indsendes høringssvar vedrørende kapitel 10-13 og bilag 3. Men der er en række af bekendtgørelsens bestemmelser, udover kapitel 10-13 og bilag 3, som Landbrug & Fødevarer finder det nødvendigt at kommentere. Det skal også ses i lyset af, at L&F adskillige gange tidligere har peget på uhensigtsmæssigheder og en række konkrete bestemmelser i husdyrgødningsbekendtgørelsen, som ikke er blevet tilrettet. Der er tale om krav, som skal ændres for bl.a. at få enklere regler og en mere direktivnær implementering af nitratdirektivet i Danmark, jf. blandt andet vores høringssvar vedrørende:

- MST j.nr. MST-12411-00197 af 28. maj 2014 (bl.a. regler for udbringning på frossen og snedækket jord og nedfældning vs. slangeudlægning før såning)
- MST j.nr. MST-12412-00073 af 20. oktober 2015 (bl.a. regler for overdækning af kompost og markmøddinger m.v., forbud mod udbringning af fast gødning efter 15. november, bestemmelser om afbrænding af husdyrgødning)

Landbrug & Fødevarer repræsenterer landbruget og fødevarerhvervet i Danmark. Organisationen er resultatet af en fusion mellem *Landbrugsrådet*, *Danske Slagterier*, *Dansk Svineproduktion*, *Dansk Landbrug* med *Dansk Landbrugs Medier* og *Dansk Landbrugsrådgivning*, samt væsentlige dele af *Mejeriforeningens* aktiviteter.

Landbrug & Fødevarer repræsenterer Danmarks største kompetenceklynge med 150.000 beskæftigede og en samlet eksport på mere end 100 mia. kr. årligt.

- MST j.nr. MST- 12411-00322 af 10. august 2016 (bl.a. regler om lukkeperiode for fast gødning forud for vårsæd fra høst og til 20. oktober og generelt ønske om, at reguleringen bevæger sig væk fra datobestemte dyrkningskrav og detailregulering til en regulering, der i højere grad baseres på godt landmandsskab).

Der vil desuden være en lang række forhold af mere generel karakter, som er omfattet af vores kommentarer af 24. oktober 2016 til udkast til forslag om ny husdyrregulering (MST j.nr. MST-1249-00119)

Generelle kommentarer

Lovstruktur

Reglerne for anvendelse af kvælstofholdige gødninger er reguleret ifølge bekendtgørelse 1055/2016 om jordbrugets anvendelse af gødning (gødskningsbekendtgørelsen), der udarbejdes og administreres af NaturErhvervsstyrelsen, mens anvendelsen af fosfor foreslås reguleret i husdyrgødningsbekendtgørelsen, der hører under Miljøstyrelsen.

Umiddelbart er der meget store overlap mellem de to reguleringer. I det nuværende forslag til husdyrgødningsbekendtgørelse er lange passager om regulering af fosfor identisk med de tilsvarende gældende regler for regulering af kvælstof, hvilket er naturligt og forenkende. Der er dog stor risiko for, at reglerne gradvis kommer til at divergere mere og mere, fordi opdateringsfrekvens og -behov vil være forskellig i NaturErhvervsstyrelsen og Miljøstyrelsen. Dermed bliver hele regelgrundlaget uigennemskueligt, og der er risiko for uklare og inkonsistente regler.

Samme synspunkt kan fremføres for reglerne for efterafgrøder, hvor der vil være et generelt efterafgrødekrav i NaturErhvervsstyrelsens plantedækkebekendtgørelse (bek. 1056/2016) og et krav om husdyrefterafgrøder i Miljøstyrelsens husdyrgødningsbekendtgørelse.

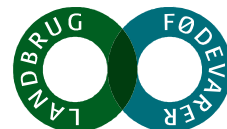
Landbrug & Fødevarer ser det som et konkret eksempel på, hvorfor det vil være hensigtsmæssigt at samle reglerne for anvendelse af kvælstof og fosfor ét sted - f.eks. i en bekendtgørelse for anvendelse af gødning. Det har vi redegjort nærmere for i vores kommentarer til den nye husdyrregulering vedr. lovstruktur.

Fosforregulering

Som udgangspunkt finder Landbrug & Fødevarer ikke, at der er behov for en særskilt fosforregulering. Vi mener grundlæggende, at de fosforlofter, der følger med den foreslåede gennemførelse af nitratdirektivets harmonikrav på 170 kg N i husdyrgødning pr. ha pr. år i husdyrgødningsbekendtgørelsen, vil sikre et generelt robust beskyttelsesniveau for fosfor i Danmark. For en række produktioner som mink og visse typer fjerkræ, herunder økologisk fjerkræ, vil forslaget til fosforlofter i forhold til den nuværende regulering betyde særdeles skærpede fosforkrav, som fremsættes med meget kort tidsvarsel. Vi henviser i øvrigt til vores høringssvar vedr. ny husdyrregulering.

Inkludering af handelsgødning i fosforlofterne

De foreslåede fosforlofter på de forskellige bedriftstyper er oprindeligt fastsat ud fra et "rimelighedskriterium" uden hensyntagen til handelsgødning. Især undtagelsesbrug med et betydeligt majsareal rammes relativt hårdt af, at handelsgødning efterfølgende inkluderes i

fosforloftet, da der på disse bedrifter ikke levnes plads til startgødningen til majs uden at skulle afsætte betydelige mængder husdyrgødning fra bedriften. Startgødning er afgørende for at sikre dyrkningssikkerheden af majs. Fosforloftet på undtagelsesbrug bør derfor fastsættes højere end 35 kg P.

Husdyrefterafgrøder

Vi noterer os, at der kun er fastsat krav om efterafgrøder i oplande, hvor der er beregnet et stigende dyretryk i perioden fra 2005/2006 til 2014/15, og hvor afvanding samtidig sker til nitrاتفølsomme habitattyper i Natura 2000 oplande. En lang række søer er i den forbindelse udpeget som nitrاتفølsomme. Vi har på det foreliggende grundlag ikke mulighed for at vurdere, hvorvidt det kan være korrekt at udpege mange søer som nitrاتفølsomme. Bl.a. undrer det os, at Årslev Engsø er udpeget som nitrاتفølsom, da netop denne sø er anlagt med det formål at fjerne kvælstof inden vandet løber videre ud i Århus Bugt. Vi henviser til det uddybende afsnit under vores specifikke bemærkninger

Vi ønsker også at få nærmere gjort rede for, hvordan stigende husdyrtryk er beregnet. Vi kan også notere os i bilag 3, at arealet med efterafgrøder i nogle oplande går ned til 0,2 ha. Det kunne være hensigtsmæssigt at indføre en bagatelgrænse.

Mulighed for type 2 korrektion for fosfor ved hjemmeblanding af foder til alle husdyr og generel mulighed for at anvende analyser af egne fodermidler.

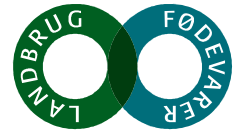
Forslaget til husdyrgødningsbekendtgørelse rummer bestemmelser om korrektion af produktion af fosfor i husdyrgødning. Der henvises til korrektionsformlerne i gødskningsbekendtgørelsens bilag 2. Ved blanding af foder af egen avl eller anvendelse af indkøbt foder uden deklareret indhold af fosfor til svin og kvæg, fastsættes der regler om, at beregningen af foderets indhold af fosfor skal ske på baggrund af standardværdierne i gødskningsbekendtgørelsens bilag 2, tabel 4 og 5. Egne værdier kan dog anvendes for kvæg på visse betingelser.

De foreslåede regler for korrektion og beregning af fosfor i hjemmeblandet foder mm. er helt parallelle med de nuværende regler i gødskningsbekendtgørelsen om korrektion og beregning af protein/kvælstof i hjemmeblandet foder. Landbrug & Fødevarer ønsker, at bestemmelserne i forslaget til husdyrgødningsbekendtgørelse og gødskningsbekendtgørelse ændres så

1. der generelt bliver anført standardværdier for alle typer husdyr for fodermidlernes indhold af råprotein og totalfosfor i bilag 2 i gødskningsbekendtgørelsen, så type 2 korrektion ved hjemmehjemmeblanding af foder bliver en mulighed for alle husdyrtyper. Standardværdier for N og P i korn skal være baseret på analyser af korn høstet i det kalenderår, hvor planperioden begynder.
2. der fastlægges rammer for generelt at kunne anvende egne analyser af foder ved beregning af foderets indhold af fosfor og kvælstof forud for type 2 korrektioner

Ad 1.:

Idet gødningslageret først skal opgøres per 31. juli for pågældende planår, så kan der i start af planperiode (forrige efterår) udsendes en tillægsbekendtgørelse med standardværdier for N og P i korn baseret på produktionsårets kornanalyser ifølge bilag 2, tabel 4 og 5, i gødskningsbekendtgørelsen. På dette grundlag vil opgørelsen af året gødningslager for indhold af N og P være langt mere korrekt, især når der yderligere kan korrigeres for analysetal fra egen kornproduktion (jf. pkt. 2 ovenfor). Det gør, at der bliver

direkte sammenhæng mellem planårets foderformular for dets sammensætning samt beregnet planårets indhold af N og P i gødningslager.

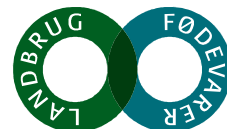
Vi vil derfor opfordre Miljøstyrelsen til sammen med NaturErhvervsstyrelsen og erhvervet hurtigst muligt at få fastlagt det faglige grundlag for, at ovennævnte pkt. 1. og 2. kan gennemføres.

Definitioner (§ 3)

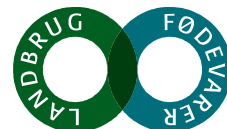
Der mangler definition i § 3 af organisk gødning og jordbrugsvirksomhed

Specifikke kommentarer til udkast til husdyrgødningsbekendtgørelsen

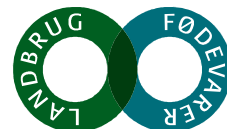
§	Kommentar
7 stk. 3	<p>Forslaget til ændring er uforståeligt og urimeligt. Der foreligger ingen miljømæssig begrundelse for at indføre et krav om, at folde til svin fra 35 kilo altid skal have en størrelse, så der er plads til mere end 15 svin i folden. Det rækker formålsbestemmelserne i de love, der udgør hjemlen til bekendtgørelsen, ikke til.</p> <p>Endvidere forekommer det uforståeligt, at husdyrbrug, der har sådanne folde, skal overholde afstandstandskrav til nabobeboelse. Det må være folden, der skal overholde afstandskrav.</p> <p>Grænsen for, hvornår afstandskravene er gældende, skærpes desuden voldsomt ved at fjerne den nuværende grænse på 15 dyreenheder (DE). I den nye regulering forlades dyreenhedsbegrebet, og derfor er det nødvendigt at omformulerer § 7, stk. 3. Men den nuværende grænse på 15 DE svarer f.eks. 568 slagtesvin (35-110 kg) eller 59 søer (økologiske). Med forslaget til ny § 7, stk. 3, vil bestemmelsen komme til at omfatte helt små besætninger med frilandshold af svin. Det mener vi ikke kan være hensigten, og mener derfor at forslaget til ny § 7 stk. 3 må omformuleres i dialog med branchen.</p>
7 stk. 5	"kan fraviges," skal slettes.
14	"tætssluttende og vandtæt overdækning" af kompost (enhver blanding med husdyrgødning eller afgasset bio-masse) er problematisk ift. komposteringsprocessen.
27, stk. 2, m.fl.	Landbrug & Fødevarer finder det uheldigt, at formuleringerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen om forbrænding af husdyrgødning fortsat fastholder, at husdyrgødning, hvis det forbrændes, skal forbrændes på affaldsforbrændingsanlæg. Vi mener, at anvendelse af husdyrgødning som brændsel skal være en mulighed på andet end affaldsforbrændingsanlæg. Vi skal desuden henvise til, at Kommissionen allerede har fastsat regler for anvendelse fjerkrægødning som brændsel på gårdanlæg (forordning

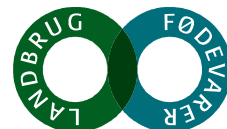
	592/2014) og at Kommissionen netop har fremsat forslag til ændring af forordning 142/2011 med det formål at åbne for en bredere anvendelse af husdyrgødning som brændsel. Det er vigtigt i den forbindelse, at Kommissionen anser husdyrgødning som et biprodukt fra husdyrproduktionen og ikke som affald. Det er derfor en ren national tolkning, at husdyrgødning anses som affald, når det forbrændes.
28 stk. 6	Vi ser meget positivt på, at forsuring af gylle er blevet et alternativ til nedfældning på ubevokset jord. Muligheden er især velset på lerjord, hvor køreskaderne efter nedfældning med lav arbejdsbredde er betydelig. Især på lerjord er det derfor vigtigt, at der er adgang til slangeudlægning, hvor arbejdsbredden er 3-4 gange større. Imidlertid er reglerne og administrationen for at gøre brug af muligheden alt for omfattende. Nye landsforsøg med slangeudlægning og nedfældning svinegylle viser, at udnyttelsen af svinegylle er stort set lige god, om gyllen nedfældes eller forsures før såning eller om den udbringes med slanger efter fremspiring. Bl.a. på grund af den omfattende administration og kravet om kompenserende forsuring af vintersæd vurderes det, at en stor del af især svinegyllen på lerjord vil blive udbragt med slæbeslanger uden forsuring efter fremspiring. For at fremme muligheden for at vælge slangeudlægning af forsuret gylle før såning foreslås det at afskaffe reglen om kompenserende forsuring i vintersæd, orientering af kommunalbestyrelsen og efterfølgende opbevaring af dokumentation (§ 28, stk. 6, nr. 1-3).
29, stk. 1, 3)	Teksten siger, at flydende husdyrgødning må udbringes på arealer med veletableret grøngødning med gul sennep eller olieræddike forud for roer. I praksis bringer man den flydende husdyrgødning ud før etablering af grøngødningen. Paragraffen bør udformes således: "Forud for grøngødning med gul sennep eller olie-ræddike....."
29. stk. 4	Fast gødning er i dag omfattet af lukkeperiode fra 15. november til 1. februar, men udbringning af fast husdyrgødning om vinteren nedsætter risikoen for udvaskning af kvælstof. Derfor skal det være muligt at udbringe fast husdyrgødning og affaldsprodukter fra 15. november til 1. februar under den forudsætning, at det kan nedpløjes senest 6 timer efter udbringning. Ved at ændre udbringningsreglerne kan dispensationsansøgninger herfor undgås.
31	Paragraffen er meget vidtgående. Den betyder vel, at bedrifter, der producerer smågrise med brug af receptpligtig medicinsk zinkoxid, ikke må køre gylle ud på sandjord med et gennemsnitligt Reaktionstal på under 6,0. Hvis der ikke sættes en minimumsandel for smågrise af f.eks. den samlede kvælstofproduktion i husdyrgødning for hele ejendommen, vil store arealer i Danmark pludselig skulle kalkes op fra 5,7-5,9 til 6,0 og derudover. Det vil resultere i en stor merudgift for landmanden i form af udgifter til kalk, mangan mv. Derfor foreslås følgende: a) Der skal fastsættes en minimumsandel af smågrise ud af den samlede besætning for at gødningen fra disse det kan betragtes som smågrisegylle, og dermed være omfattet af reglerne. Denne grænse kunne fastsættes

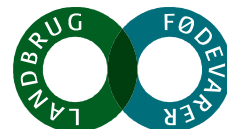
	<p>til f.eks. 20 pct. af den samlede husdyrproduktion f.eks. baseret på kvælstof- eller fosfor.</p> <p>b) Det fastsatte krav om et reaktionstal på 6 er højt i forhold til agronomiske anbefalinger om kalkning. Kalkning af arealer på JB 1-3 ved reaktionstal på 6,0 og lige derunder, vil kunne resultere i omfattende manganmangel med udbyttetab til følge. Det er helt afgørende her at finde en praksis, som kan fungere. Et forslag kan være, at der ved et reaktionstal på 5,7-5,9 kan gives et påbud om kalkning indenfor en 3-årig periode, medmindre arealet er kalket siden sidste Rt-bestemmelse. Er reaktionstallet under 5,7 kan påbuddet være kalkning inden for en 2 årig periode. Den omtalte "klassificering som sandjord" bør erstattes af "Som er klassificeret som værende under JB 5 i det gældende digitale jordbundskort".</p> <p>Mht. økologiske svinebesætninger er de fleste og største placeret på sandjord og den gylle, der produceres på bedriften, vil i mange tilfælde være fra smågrise og fra søer i den begrænsede periode, hvor de er på stald ifm. løbning. Som reglerne vedr. zink er formuleret nu i forslaget det blive en væsentlig problemstilling for de økologiske svineproducenter, som de kan blive voldsomt begrænsede af.</p> <p>stk. 2. Der bør henvise til reglerne i bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning.</p> <p>stk. 3 Se bemærkninger til § 31. Det må præciseres, at det er reaktionstallet på de marker, hvor der udbringes husdyrgødning på. Hvis de er kalket, efter der er udtaget Reaktionstal, skal det indgå i vurderingen.</p> <p>stk. 6 Dette bør udgå. Det er en unødigt komplikation uden nogen miljøeffekt. Stk. 3 og stk. 4 må dække problematikken.</p> <p>stk. 7 Det er helt unødvendigt, at driftsherren skal give nogen speciel dokumentation for at 1 og 2 er overholdt. Det kan foreslås, at der sættes et kryds i fællesskemaet for de bedrifter, der producerer smågrise.</p> <p>Der foreslås endvidere indsat et nyt nr. 4) i stk. 7 med følgende formulering:</p> <p>4) Hvis der alternativ i gennemsnit højst udbringes 14 kg P/ha harmoniareal pr. planperiode af husdyrgødning fra smågrise, der er tildelt receptpligtig medicinsk zinkoxid finder § 31 stk. 7 nr. 1-3 ikke.</p> <p>Begrundelse: Danmark er kendt for høj effektivt i sohold. Allerede ved fravænning af mere end 32 grise per årsso for et sohold inklusiv smågriseproduktion fra 7,2-30 kg, vil mange være på vej mod at overstige grænse på 40 % husdyrgødning fra smågrise, der er tildelt receptpligtigt medicinsk zinkoxid. På det grundlag foreslås et nyt nr. 4) der håndterer den situation med effektive sohold inklusiv smågriseproduktion, og som på det grundlag overskrider 40 % grænsen.</p>
38 stk. 2	<p>Det er uklart, hvorledes det afgøres, om 2/3 af husdyrholdet er kvæg. I dag afgøres det nok i forhold til antal dyreenheder, men de vil ikke findes i fremtiden. Se formulering i § 9, stk. 2.</p>

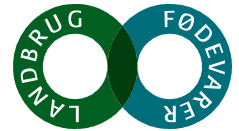
39 stk. 1 og 3	<p>Det foreslås, at fosforloftet i handelsgødning altid følger det beregnede loft for husdyrgødning. Det vil være en forenkling, at loftet alene fastsættes ud fra produktionen af husdyrgødning, og stk. 1 vil blive lettere at forstå. På bedrifter med en lav tilførsel af husdyrgødning vil det næppe have betydning, fordi loftet for tilførsel næppe vil blive nået under nogle omstændigheder. På undtagelsesbrug med startgødning til majs vil fosforloftet blive lavere end 35 kg, hvilket medfører, at der skal afsættes endnu mere husdyrgødning. Umiddelbart er det også vanskeligt at forstå, at loftet skal være lavere ved at kombinere husdyrgødning og handelsgødning end ved at bruge husdyrgødning alene.</p> <p>Første prioritet vil være at beregne fosforloftet ud fra husdyrgødning alene jfr. ovenstående. Anden prioritet vil være en forenklet metode til at beregne fosforloftet. Det kan gøres ved at forkorte stk. 1 således: "Fosforarealkravet må ikke overstige harmoniarealet på en jordbrugsvirksomhed. Fosforarealkravet beregnes som jordbrugsvirksomhedens samlede mængde af udbragt fosfor i organisk gødning i planperioden divideret med det korrigerede fosforloft pr. hektar, jf. dog § 41." Samtidig skal der indføres et nr. 5 i § 40 med 30 kg P pr. ha i handelsgødning. Dette vil samtidig sikre, at undtagelsesbrugene får et fast fosforloft på 35 kg, fordi den fastsættes som en konstant i § 39, stk. 3 nr. 1.</p> <p>"Gennemsnitsloftet på de enkelte harmoniarealer" foreslås ændret til "Gennemsnitsloftet på harmoniarealet".</p>
40 stk. 1 og 2	<p>Det fremgår af forslaget, at fosforloftet i andre organiske gødningstyper (f.eks. spildevandsslam) er 30 kg P. I praksis får nogle bedrifter - typisk planteavlsbedrifter - tilført fosfor i spildevandsslam for 3 år ad gangen på hele bedriften jfr. reglerne i Slambekendtgørelsen. Denne praksis er agonomisk og miljømæssig fuldt forsvarligt, og samtidig er det en administrativ lettelse for både formidleren af slammet, for landmanden og for tilsynsmyndigheden. Praksis umuliggøres imidlertid med forlaget i husdyrgødningsbekendtgørelse. Det bør der findes en løsning på, ved at de nuværende regler for anvendelse af affald overføres til husdyrgødningsbekendtgørelsen.</p> <p>Det er vanskeligt at læse ud fra stk. 2, om der gælder særlige regler for fastsættelse af fosforloft for brug, der udveksler husdyrgødning med et biogasfællesanlæg, men i givet fald bør disse regler præciseres, og de bør udformes, så reglerne ikke gør det ufavorabelt at afsætte gylle til et biogasanlæg. På kvægbrug (og i særlig grad undtagelsesbrug), der afsætter kvæggylle til biogasanlæg, kan det blive vanskeligt at udnytte kvælstofloftet, fordi NP-forholdet i afgasset biomasse sandsynligvis er lavere end i kvæggylle. Dette problem bør adresseres, så eksisterende og kommende biogasfællesanlæg ikke får problemer med at modtage kvæggylle, som ellers er en attraktiv biomasse.</p> <p>Det foreslås i udkastet, at fosforloftet for biogasfællesanlæg fastsættes ud fra loftet i det foregående planår (der bør nok i øvrigt stå planperiode). I det første år efter at reglerne indføres eller i et biogasanlægs eksistens, kan det blive umuligt.</p> <p>Ved ophør foreslås i udkastet en særregel, idet loftet fastsættes ud fra forrige planperiodes fosforloft. Det forekommer unødvendigt med en sådan</p>

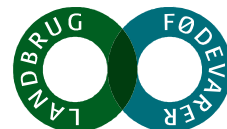
	særregel, som blot gør fosforreglerne unødigt komplekse. I praksis er ophør relativt sjældne, og derfor er den praktiske betydning på de berørte arealer marginale på længere sigt. I en tænkt situation kan en landmand spekulere i at ophøre dagen efter planperiodens start med et relativt stort slutlager af f.eks. kvæggylle. Han modtager dernæst f.eks. 1000 kg P i minkgylle, hvorved fosforloftet for hele lageret bliver kunstigt højt (f.eks. 42 kg P pr. ha). I praksis er det imidlertid uden reel betydning, for han kan aldrig komme til at udnytte det kunstigt høje loft, idet han vil ramme kvælstofloftet langt tidligere. Reglerne foreslås derfor forenklet ved at fjerne særreglen om ophør.
41	Det foreslås i udkastet til bekendtgørelse, at fosforloftet kan hæves alene ved dokumentation af, at fosfortallet er lavere end 4. På visse arealer er det imidlertid veldokumenteret, at fosfortallet ikke er et retvisende mål for den plantetilgængelige fosformængde i jorden, og på disse arealer vil der være behov for at øge fosfortilførslen, selv om fosfortallet er højere end 4. En ny og lovende metode til måling af jordens evne til at frigive fosfor på disse jorde er tæt på at blive kommerciel til rådighed. I bekendtgørelsen bør der gives plads til, at andre analysemetoder end fosfortallet kan anvendes.
43 stk. 5, 6, 7 og 8	<p>Der henvises til, at fosforloftet skal anføres på "den skriftlige aftale". I den forbindelse går vi ud fra, der menes Skema B1 til Gødningsregnskabet.</p> <p>Vi mener, at bestemmelserne i stk. 6-7 er overflødige. Det er korrekt, at det endelige fosforloft for den overførte husdyrgødning kan ændre sig lidt, når årets endelige produktion er gjort op. Det vurderes dog, at disse forskelle er marginale. På Skema B1 er også anført kvælstofmængde, kvælstofudnyttelse og (hidtil også) antal dyreenheder. Også disse værdier kan variere marginalt, men os bekendt har der aldrig i praksis været behov for at regulere, hvor meget de må ændre sig. Vi forslår derfor, at stk. 6-7 udgår.</p> <p>Vi mener, at stk. 8 kan udgå, da det jo reelt er en gentagelse af, hvad der står i § 40, stk. 2.</p>
45 stk. 1	Bestemmelsen må omfatte arealmæssigt små enheder. Det virker derfor unødvendigt restriktivt at pålægge det laveste af de anvendte fosforlofter. Bestemmelsen giver i øvrigt anledning til at stille spørgsmål om, hvad der forstås ved betegnelsen "jordbrugsvirksomheder", som optræder flere steder i udkastet til bekendtgørelse. Betegnelsen er ikke defineret i § 3, og skal defineres i § 3 på linje med de andre begreber, således at misforståelser undgås.
46	Krav om gødningsplanlægning er vel overflødig her, da det allerede er et krav ifølge bekendtgørelse om anvendelse af gødning?

47 stk. 2	Kan der anvendes overdragelseserklæring for fosforregnskabet?
49	<p>udegående dyr</p> <p>Beregning af fosfor – er det samme model som beregning af kvælstof ifm. udegående dyr?</p>
50 stk. 2 og 3	<p>Vedrørende type 2 korrektion for fosfor på kvægbrug, skal der anvendes tabelværdier fra bilag 2 tabel 4 i gødningsbekendtgørelsen. Både for N og for P er det yderst uhensigtsmæssigt, at de tabelværdier der er anvendes skal komme fra pågældende tabel, fordi foderplaner og foderopgørelser bliver udarbejdet med de tabelværdier der løbende gælder i foderplanlægningen som tager afsæt i NorFor fodermiddeltabellen. NorFor-fodermiddeltabellen opdateres ca. 1 gang årligt, men der vel sjældent være justeringer på fosfor og hvis der er, vil de være meget små. Det skyldes især, at der ikke findes grundlag for ændringer, da der kun laves få P-analyser når det gælder kvægfoder. Det vil dog kræve meget store resourcer at omregne en dokumentation, hvis der er sket en marginal ændring i forhold til Tabel 4. Derfor skal der også her være mulighed for at anvende NorFor-tabelværdier som under stk. 2 1)</p> <p>Stk. 2 1)</p> <p>En kvægbruger vil oftest have analyse af protein på sit grovfoder, men sjældent på fosfor. I 2016 er der udført mineralanalyser på 14 % af kløvergræsanalyserne og 9 % af majsanalyserne, N er standard på alle prøver. Det er dyrt at analysere mineraler, og når det gælder P, er variationen lille. Det betyder at de fleste ligger tæt på tabelværdierne. Af den grund, skal der være mulighed for at inddrage de analyser der er udtaget på grovfoder, men bruge tabelværdier på det resterende uanset mængde eller andel af rationen. Det vil derfor adskille sig for kravene til type 2 korrektion på N.</p> <p>Et yderligere problem er indkøbte råvarer, som har en proteindeklaration, men ikke oplyser fosfor mængden.</p> <p>Derfor skal der kunne anvendes tabelværdi på råvarer.</p> <p>Stk. 3</p> <p>Vedrørende råvarer gælder ovenstående.</p> <p>Med hensyn til krav om dateret udskrift fra NorFor med kode, er det en administrativ ting, der ikke har nogen reel værdi, fordi P-niveauerne i tabellen ændres så sjældent og så lidt, at det er uden betydning. Det vil give være en ting mange ikke husker at få gjort, og de fleste foderkontroller og foderopgørelser er udarbejdet for at landmanden kan følge og optimere sin produktion og ikke for at kunne lave en type 2 korrektion. Derfor vil det efterfølgende ikke være muligt at anvende foderopgørelserne til type 2 korrektioner. Hvis der i enkelte tilfælde skulle opstå begrundet tvivl, så vil NorFor have en log på ændringer af tabelværdierne.</p>
51-53	§ 51-53 har fælles overskrift: "Afgasset biomasse". Reelt er det vel kun § 51, der omhandler afgasset biomasse. § 52-53 foreslås derfor en ny overskrift "Forarbejdningsanlæg".
54	§ 54 omhandler anden organisk gødning end husdyrgødning. Omfatter dette også energiafgrøder, som anvendes i biogasanlæg? Hvis ikke bør det præciseres, hvordan de skal håndteres.

55, stk. 2-4 og 56	Vi mener, at det er overflødigt at udarbejde selvstændige regler for størrelsen af slutlagre af fosfor, fordi der allerede eksisterer regler for slutlagre af kvælstof. Disse regler vil også regulere lagre af fosfor. Reglerne for slutlagre af husdyrgødning er udformet for at sikre, at en landmand ikke kan løse harmoniproblemer og overgødskningssager ved gradvist at lægge en stor mængde husdyrgødning på (et "fiktivt") lager. Det vil allerede under de eksisterende regler for regulering af kvælstof ikke kunne ske for fosfor, og det forekommer administrativt unødigt besværligt at skulle gennemføre 50 pct. testen for både kvælstof og fosfor. Vi foreslår derfor, at § 55, stk. 2-4 og § 56 udgår.
57, stk. 3	Dokumentationen må kunne findes, når virksomheden er oprettet som videresælger af kvælstofholdig handelsgødning hos NaturErhvervstyrelsen.
59, stk. 3	Udarbejder den ophørende jordbrugsvirksomhed fosforregnskab for den forløbne del af planperioden - hvor? Landbrugsindberetning.dk er først åben fra starten af oktober. Er det muligt at indberette på papir?
81 stk. 1	Det forekommer usandsynligt, at der vil kunne findes virksomheder, der ved bekendtgørelsens ikrafttræden har en tilladelse eller godkendelse efter husdyrbrugslovens §§ 16 a og 16 b, da disse bestemmelser først forventes sat i kraft på den samme dato.
82 stk. 1	Denne bestemmelse påstås formuleret således: "Anlæg m.v. til kødædende pelsdyr, hvorom der senest den 31. december 2016 er truffet afgørelse om lokalisering efter reglerne i bekendtgørelse om pelsdyrsfarme m.v., senest udstedt som bekendtgørelse nr. 1428 af 13. december 2006, kan etableres, udvides og ændres i overensstemmelse med afgørelsen og fortsat være placeret det samme sted, jf. dog stk. 2." Der henvises her til tidligere dialog med Carl Helman. Det skal supplerende anføres, at det er sædvanlig praksis, at tilladelser og godkendelser, der meddeles, kan udnyttes inden for den fastsatte udnyttelsesfrist uanset efterfølgende skærpede generelle regler. Den påståede formulering er i overensstemmelse hermed.
Bilag 2	Hvordan beregnes 2/3 af husdyrholdet skal være kvæg? I første afsnit skal § 31, stk. 3 ændres til § 38, stk. 2.
Bilag 3	Andet og tredje afsnit har reelt samme indhold. Det ene af disse bør slettes.

Kommentarer til bekendtgørelse om kort over oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper i Natura 2000-områder

I det nye kort over oplande til nitratfølsomme habitatnaturtyper indgår en række habitat-søer med tilløb samt våde hedehabitattyper. Der er således tale om krav til nye områder og dermed en skærpelse af kravet/forvaltningen af disse områder uden nøje klarlagt faglig baggrund.

Tilgange er ikke målrettet og integreret, der mangler synergi/koordinering med andre virkemidler herunder miljøvirkemidler og Natura 2000-planer.

Kortlægningen kan i væsentlig grad forbedres ved inddragelse af kendte gennemførte og planlagte indsatser, beskyttet natur og en bedre klarlægning af recipientens sårbarhed.

Baggrund, med udgangspunkt i enkelte eksempler:

Det er uklart hvilket fagligt grundlag, der ligger bag udvidelsen, da det ikke fremgår klart af høringsmaterialet. Der syntes at være tale om en generel vurdering af hvilke habitattyper, der kan være nitratfølsomme, kombineret med vurderingen af oplandets størrelse.

Det syntes ikke videre faglig velfunderet og heller ikke strategisk fornuftigt, at oplandet til Årslev Engsø ved denne øvelse kommer med på kortet over oplande til nitratfølsomme søer, da søen er et VMP II-område med formål om at fjerne en større kvælstofmængde fra vandet, inden det løber videre ud i Århus Bugt. Tilsvarende skepsis må udtrykkes for udpegningen af Brabrand Sø, der ligger nedstrøms Årslev Engsø, hvorfor nitrat belastningen i høj grad må være begrænset væsentlig af denitrifikationen ved Årslev Engsø.

Der stilles intet efterafgrødekrav til de to søer, hvilket skyldes, at der ikke har været stigende anvendelse af organisk gødning i oplandene. Dette kan dog forekomme ved senere opgørelser, så det bør i høj grad vurderes om det ikke vil være fagligt velbegrunderet at fjerne oplandene inden dette sker.

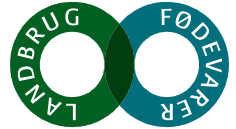
Det er ikke videre befordrende for etableringen af miljøvirkemidler, at disse senere regnes som næringsstoffølsomme.

Begge søer er registreret som habitattypen 3150 næringsrige søer, hvilket understreger, at krav til i hvert fald denne habitattype alene bør forekomme ved en konkret vurdering, hvor viden om reduktionspotential, miljøvirkemidler, næringsstofbalancer (N/P-forhold og risiko for algeopblomstring), og evt. arealanvendelsesanalyse i oplandet inddrages.

Næringsstofbelastningen af søerne (og bl.a. også Kallemærsk Hede og Jerup Hede) indgår ikke i trusselsvurderingerne i basisanalysen for Natura 2000-området og evt. nødvendige virkemidler for imødegåelse er således heller ikke en del af prioriteringen i handleprogrammet for frivillige virkemidler. Der bør nøje overvejes om ikke tilskud til frivillig udtagning af omdriftsarealer og lign. ville være langt mere målrettet og integreret og dermed omkostningseffektivt virkemiddel, der bør kunne mere end kompensere for efterafgrødekravet og samtidigt være i overensstemmelse med intensiverne i habitatdirektivet om gennemførelse ved frivillige indsatser.

I opland 20. Lild Strandkær, udgør egentlige omdriftsarealer under 3 ha (de største arealer er beskyttet natur med MVJ-aftale uden kvælstofkvote).

Det bør ligeledes inddrages i vurderingen af nødvendigheden af efterafgrødekravet om eksisterende og kommende aftaler om ekstensiv arealanvendelse, sammen med anmeldte, ikke i stort omfang imødegår risikoen for forøget udvaskning ved stigende an-

vendelse af husdyrgødning i oplande med en meget begrænset andel af marker, i særdeleshed omdriftsarealer.

Hvis ikke disse forhold inddrages er det en reel bekymring, at der i mange områder sker en dobbeltregulering og fastlægges et niveau for regulering, der har begrænset effekt, men videreføres ved senere revision under henvisning til, at beskyttelsesniveauet ikke må lompes.

Ønsker man at målrette reguleringen, og samtidigt fastholde samme beskyttelsesniveau, bør der tages udgangspunkt i, hvorledes det konkrete naturareal er beskyttet og hvorledes det fremadrettet mest omkostningseffektivt beskyttes bedst ud fra en integreret tilgang til virkemidlerne. Tager man i stedet udgangspunkt i, hvor mange efterafgrøder, der skal være og ikke hvor de placeres mest omkostningseffektivt eller hvilket virkemiddel, der er mest omkostningseffektivt, kan reguleringen logisk kun lede til skærpselser. Målrettet regulering skal føre til at man klarer udfordringerne bedre med en mindre indsats.

Landbrug & Fødevarer står naturligvis til rådighed for yderligere oplysninger.

Med venlig hilsen

Henrik Bang Jensen

D 33 39 44 52

M 40 37 26 32

E hbj@lf.dk

Høringssvar fra Peter Pagh

Tak for fremsendt høring. Jeg vil i den anledning venligst henlede Miljøstyrelsens opmærksomhed på EU-domstolens dom i sag C-290/15 om SMV-direktivets anvendelsesområde, idet de i dommen anførte kriterier for, hvor en sektorbestemt generel regulering af arealanvendelsen er omfattet af SMV-direktivet så vidt jeg kan vurdere må betyde, at forslaget til ændring er omfattet af SMV-direktivet – og at dette i øvrigt også gælder den gældende bekendtgørelse, og så vidt jeg kan se, er der ikke gennemført SMV-vurdering og offentlig høring af udkast til bekendtgørelse.

Bemærkninger til udkast til revideret husdyrgødningsbekendtgørelse, frist 16. januar 2017 fra Skanderborg Kommune

§29 : Skulle slam ikke også med her?

§30: mulighed for at kommunerne kan påbyde bræmmer i særlige, dokumenterede tilfælde kunne skrives ind her (beskyttelse af bilag IV-arter, forhindre afstrømning fra markerne osv.)

§31: (zink)

Definition af 'smågrise' mangler.

Stk 1+4: hvorfor kun på 'egen bedrift'. Det virker som om, at restriktionerne bortfalder, bare man afsætter til en anden (måske sig selv i et andet selskab), men det er vel ikke hensigten?

Stk 5 : er meget kringlet formuleret

§32 – stk. 3 er måske grunden til at hele oplandet til Randers Fjorde ikke er med på kortet over husdyrefterafgrøder? Nitrat følsomme indvindingsområder er uafhængige af overfladevand-oplande, og bør medtages, som områder, hvor der skal udlægges husdyrefterafgrøder. I Skanderborg Kommune er fx Mossø udlagt til et område, hvor der skal være efterafgrøder til beskyttelse af grundvandet; ude i søen??- Beskyttelse af overfladevand virker mere sandsynligt ☺

§33 – hvis formålet med efterafgrøderne er at beskytte grundvandet, skal alternativer til efterafgrøder reducerer risikoen for tab af nitrat til grundvandet tilsvarende.

§38 – Forslag: slet 'På bedrifter', i stedet kan der bare stå: 'Der må samlet højest udbringes.....'

§39 – underligt, at det ikke er arealernes risiko for tab (Pt og/eller jordbund) kombineret med vandoplandets følsomhed, der udløser P-loftet. Formuleringen vedr. handelsgødning er uklar. Skal det forstås sådan, at handelsgødning har et P-loft på 30 kg P/ha, som skal indregnes i det vægtede gennemsnit på lige fod med de øvrige gødningstyper?

§39, stk. 3, 1) – Dem der modtages fra behøver vel ikke bruge udtagelsen. P-loftet på 35 kg P/ha gælder dem som bruger undtagelsen => den sidste del af sætningen (,der er omfattet af §38 stk. 2) kan slettes.

§43, stk. 5: Forslag: I stiller en skabelon til en skriftlige aftale til rådighed, hvor alle de nødvendige parametre indgår (ala logbog til gyllebeholdere).

§49 – kunne måske udvides til også at dække kvælstof?

§§56 og 58, måske fordi det ikke er relevant i Skanderborg, men i hvilke tilfælde skal de to §'er bruges? Eksempler??

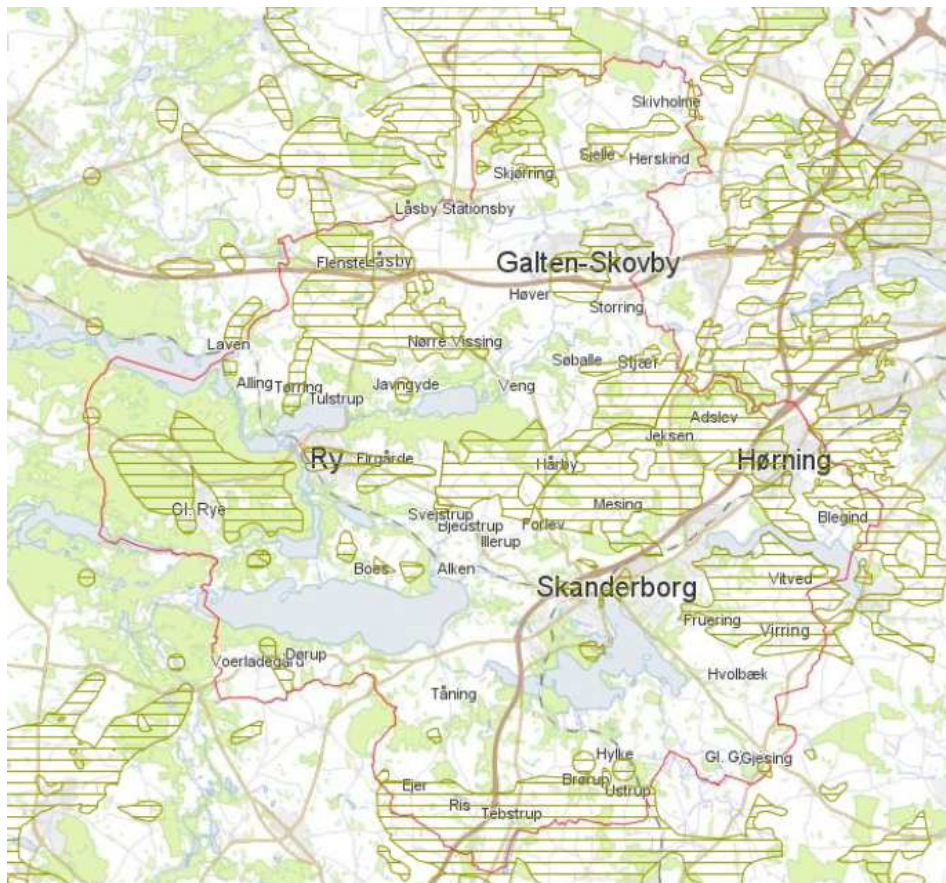
§58- henvisning til § 23?, mangler vist at blive rettet ☺

§66 stk. 4 og **§67** – kan opfattes som om, at som en 'blanko check', hvis kommunen ikke har gjort indsigelse inden for 2 uger, men det er jo ikke tilfældet. Stalde og gødningsopbevaringsanlæg, dyrehold mv. skal vel godkendes, før de etableres, også uden kommunen har gjort indsigelser (§16). Hvilket byggearbejde/dyrehold der kan der være tale om, som ikke kræver en godkendelse – det bør tydeligt fremgå.

Den nordlige del af kommunen (mørkest grøn), som afvander over Årslev engsø og Brabrandssø til Århus bugt, er udlagt i forhold til overfladevand. I den sydvestlige del, Mossø er en lysere grøn udpegning, med grundvand som formål. Hovedparten af området er sø.....??

Neden for ses et kort over nitratfølsomme indvindingsområder (baggrundskort for husdyrgodkendelser i dag). Det skraverede er udpegningerne.

Det undre, at det tilsyneladende ikke er nogen af de nitratfølsomme indvindingsområder med i de områder, hvor der skal udlægges husdyrefterafgrøder til beskyttelse af drikkevandet.

Miljøstyrelsen
Erhverv

16. januar 2017

Høringssvar til husdyrgødningsbekendtgørelse, j.nr. MST-12411-00365.

Økologisk Landsforening har gennemgået udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen. Nedenfor gennemgår foreningen sine kommentarer til de enkelte paragraffer.

§ 7, stk. 3 – Det forekommer, at der er sket en fejl ved redigeringen af denne paragraf. Den gældende bestemmelse er ændret, fra at stille betingelser, ved forekomst af folde med grise fra 35 kg med plads til mere end 15 DE til, at der stilles krav, om at der skal være plads til 15 DE i en fold til grise, med plads til mere end 15 DE. Økologisk Landsforening mener, at formuleringen skal rettes tilbage, så der er tale om husdyrbrug med folde til grise fra 35 kg og mere end 15 DE. Det vil være en alvorlig ændring, hvis farefolde, der hyppigst kun indeholder én diegivende so, skal kunne rumme 15 DE.

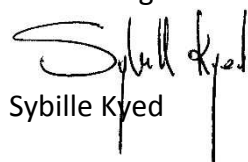
§31 – vedr. forbuddet mod at udbringe gødning på sandjord fra smågrise, der har fået medicinsk ordineret zink, så mener Økologisk Landsforening det skal være muligt at anvende denne gødning, hvis der er et reaktionstal på 5,8. Konsulenttjeneste anbefaler at holde et reaktionstal på sandjorde på 5, 8 – 6,1. Det vil være uheldigt, hvis producenterne ikke kan anvende deres gødning, hvis blot de holder det anbefalede reaktionstal, eftersom de ikke kan erstatte den med kunstgødning.

§31, stk. 6 og 7 - det vil være ønskeligt, at der bliver lavet en vurdering af hvordan reglerne påvirker økologiske bedrifter, der ikke kan erstatte deres husdyrgødning med handelsgødning, og hvor søerne lægger deres gødning på markerne, dvs. gødningen fra fravænnede grise vil opbevares adskilt fra søernes.

§50 – der er behov for, at producenter der selv blander foder kan anvende egne foderanalyser ved type 2 korrektioner for fosfor. P værdierne kan adskille sig væsentligt, når foderet ikke opvarmes.

§60 – det fremgår ikke klart, om der er tale om salg af gødning, eller om der er overdragelse af et lager.

Med venlig hilsen

Sybille Kyed